

1997

3

**POMAGAMY
SOBIE
W PRACY**

OPOLSKI KWARTALNIK
INFORMACYJNO-METODYCZNY

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smolki
w Opolu

POMAGAMY SOBIE W PRACY

Opolski kwartalnik informacyjno-metodyczny

Rocznik XLII

Nr 3

Opole 1997

Zespół redakcyjny:

Małgorzata Bartoszevska
Alicja Bujak
Joanna Czarkowska-Pasierbińska
Hanna Jamry
Violetta Łabędzka
Piotr Polus
Anna Śliwińska

ISSN 1427-8936

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki
45-081 Opole, ul. Piastowska 18 - 20
Tel.red. 53-64-74

Pracownia Małej Poligrafii WBP w Opolu
Nakład 210 egz.

Spis treści

Violetta Łabędzka - Kronika wydarzeń społeczno-kulturalnych Opolszczyzny	5
Hanna Jamry - Podsumowanie wyników ankiety na temat wykorzystania kartoteki "Opolszczyzna".....	9
Sławomir Horbowy - Kartoteka zagadnieniowa w małej bibliotece publicznej.....	13
Halina Kruszewska - Turniej wiedzy o Paczkowie	21
Arkadiusz Lelek - 200 lat "Mazurka Dąbrowskiego" (zestawienie bibliograficzne)	27
Aleksandra Paniewska - Montaż literacko-muzyczny oparty na twórczości Edwarda Stachury	31
Hanna Jamry - Nowości o Śląsku Opolskim	45
Konferencje. Seminaria. Spotkania	47
Więści z ... Grodkowa.....	51
Z życia SBP	54
Anna Śliwińska - Kalendarz rocznic i obchodów	56

WKLADKA

Małgorzata Bartoszevska - Wędrujemy po Opolszczyźnie

KRONIKA WYDARZEŃ
KULTURALNO-SPOŁECZNYCH OPOLSZCZYZNY
(grudzień 1996 - czerwiec 1997)

GRUDZIEŃ

- 7 XII Obchody 35-lecia działalności twórczej
Tadeusza Soroczyńskiego
Tadeusz Soroczyński debiutował wierszem "Słowo" na łamach
"Trybuny Opolskiej" 9.12.1961 r.

STYCZEŃ

- 25-26 I *XII Wojewódzki Przegląd Zespołów Kołędniczych*
"Herody 97" (Lewin Brzeski)

LUTY

- 8 II *I Gminny Przegląd Zespołów Obrzędowych*
"Wodzenie Niedźwiedzia" (Łubniany)
- 13 - 15 II *VI Ogólnopolski Festiwal Zapomnianej*
Piosenki Harcerskiej
- I miejsce - Anna Markuszewska z Opola
II miejsce - zespół "Wena" z Grodkowa
grupa "Pańdziaki" z Mławy
III miejsce - zespół "Trio" z Czarnowas
"Towary Mieszane" z Tarnowa Opolskiego
- 16 II 100 rocznica urodzin *Jana Cybisa*
Z tej okazji zorganizowano wiele imprez m.in. konkurs poetycki, sesję
popularnonaukową, wystawę akwarel i rysunków.
- 22 II *Obchody 50-lecia Państwowej Szkoły*
Muzycznej I i II stopnia w Opolu
(Szkoła rozpoczęła działalność 1 X 1946 r., osiem lat później zaczęła kształcić
również na wyższym, drugim stopniu. Od 30 X 1963 r. nosi imię F. Chopina.)

MARZEC

1 III *I Regionalny Przegląd Amatorskich Zespołów
Tanecznych* (Tarnów Opolski)

7 III Przyznanie nagród artystycznych "*Złote Maski*" aktorce Teatru im. J. Kochanowskiego *Grażynie Misiorowskiej* za grę aktorską w spektaklu "Barok" oraz *Dorocie Nowak* z Teatru Lalki i Aktora za stworzenie uroczej postaci tytułowej w spektaklu "Tygrys Pietrek". Wręczenie nagród odbyło się 22 marca w Teatrze Śląskim w Katowicach.

14 III *IX Kędzierzyńsko-Kozielski Przegląd Piosenki Żeglarskiej
"Szantki'97"*

21 - 25 III *Dni Muzyki Pasyjnej*

21 III *III Wojewódzki Konkurs Gawędziarski "Śląskie Beranie"*
(Izbicko)

W kategorii scenek rodzajowych:

I miejsce - SP w Izbicku i Zębowicach

II miejsce - SP w Bładaczu

W kategorii występów indywidualnych:

I miejsce - Marianna Gordzielik z Otmic

Karolina Szewczyk z Kadłuba

II miejsce - Sonia Kucharczyk ze Zdzeszowic

Agata Cieszek z Bładacza

III miejsce - Magdalena Lamm z Izbicka

KWIECIEŃ

12 IV *Chorałwiany Festiwal Piosenki Harcerskiej*

14 - 18 IV *X Międzynarodowy Festiwal Perkusyjny* (Opole)

W tym roku gwiazdami Festiwalu byli Nicko McBrain, perkusista "Iron Maiden", Jonathan Mover oraz zespół "Marillion":

14 - 20 IV   *XXII Opolskie Konfrontacje Teatralne*
"Klasyka Polska '97"

Niekwestionowanym zwycięzcą Konfrontacji został "Bzik tropikalny" Witkacego z warszawskiego Teatru "Rozmaitości", Grand Prix otrzymał reżyser przedstawienia Grzegorz Horst d'Albertis

15 IV   Sesja naukowa poświęcona twórczości
Zbyszko Bednorza

18 - 20 IV   *III Turniej Poezji Śląskiej* (Dylaki, Prószków,
Reńska Wieś)

23 - 24 IV   *III Strzeleckie Spotkania Teatrów Różnych Form z...*
Teatrem '97"

MAJ

2 V   *XX Przegląd Zespołów Artystycznych Nieprzetartego Szlaku* (Grodków)

3 V   *XIII Muzyczne Święto Kwitnącej Azalii*
(Imprezy odbywają się cały maj i czerwiec w różnych miejscowościach Opolszczyzny)

6 V   *Symposium "Opolskie drogi św. Wojciecha"*

7 V   *XV Wojewódzkie Spotkania Amatorskich Teatrów Dramatycznych, Publicystycznych, Teatrów Poezji i Kabaretów "Proscenium '97"* (Nysa)

19 - 21 V   *Dni Literatury dla Dzieci i Młodzieży*
(Kędzierzyn-Koźle)

Imprezy zorganizowała Miejska Biblioteka Publiczna w Kędzierzynie-Koźlu, odbyły się m.in. spotkania z autorkami książek dla dzieci i młodzieży *Karoliną Kusek, Martą Fox, Beatą Ostrowicką*.

20 V *Urbanowe Spotkania*

Z uczniami głubczyckich szkół spotkali się opolscy literaci. Organizatorem była Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu wspólnie z polskim Oddziałem Związku Literatów Polskich.

CZERWIEC

19 VI *Wręczenia nagród artystycznych wojewody opolskiego za 1996 r.*

Nagrody otrzymali:

Barbara Lach - aktorka Teatru Lalki i Aktora

Jacek Dżisiewicz - aktor Teatru im. J. Kochanowskiego

Roman Hławacz - fotografik

Marian Molenda - rzeźbiarz

Zbigniew Korzeniowski - malarz

Tadeusz Eckert - za dokonania w dziedzinie muzyki chóralnej

Elżbieta Willim - za dokonania w dziedzinie muzyki chóralnej

Andrzej Pałosz - literat (nagrodzony za pracę "Mała uliczka w Opolu. Rzecz o Kazimierzu Malczewskim")

Zbigniew Zielonka - literat (nagrodzony za pracę "Geografia życia literackiego polskiego kręgu kulturowego na Śląsku")

26 VI *Krystian Kobylka* - w kategorii promocyjnej oraz **Jan Goczoł** - w kategorii honorowej, otrzymali nagrodę prezydenta miasta Opolu za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury za rok 1996.

26 - 28 VI XXXIV Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki

**PODSUMOWANIE WYNIKÓW ANKIETY
NA TEMAT WYKORZYSTANIA KARTOTEKI
"OPOLSZCZYŻNA"**

Tendencja do skupiania zainteresowań na historii, geografii, kulturze, gospodarce własnego regionu, na tym co bliskie, co różni od sąsiadów jest znamieną dla naszych czasów. Trend w kierunku poszerzania wiedzy o regionie, budzenia patriotyzmu lokalnego widoczny jest również w programach szkolnych. Dlatego problematyka regionalna i upowszechniania wiedzy o regionie nabiera coraz większego znaczenia w działalności bibliotek publicznych. Przemiana obrazu biblioteki na wizerunek placówki, w której można znaleźć materiały o regionie zależy w dużej mierze od zaangażowania bibliotekarzy. Biblioteka publiczna musi w coraz większym stopniu stawać się ośrodkiem wiedzy o najbliższym regionie. Placówki biblioteczne w naszym województwie od lat czynią to z większym bądź mniejszym zaangażowaniem, wzbogacając swoje zbiory i zasoby informacji o nich.

W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu obserwowany wzrost zainteresowania regionem (ok.20% udzielanych odpowiedzi) idzie w parze z dużym przyrostem regionalistów. Literaturę o tym charakterze tworzą zarówno profesjonalści jak i amatorzy. Wiąże się to poniekąd z nieograniczonymi możliwościami wydawniczymi i zniesieniem cenzury. Na przyrost zbiorów mają też wpływ cenne inicjatywy urzędów miast i gmin, które przydzielają środki finansowe na wydanie wielu monografii, folderów, druków reklamowych, a przede wszystkim prasy regionalnej. Boom wydawniczy w czasopiśmie opolskich po 1989 roku nie ma żadnego proporcjonalnego odniesienia porównawczego do poprzednich okresów w dziejach naszego województwa. Czasopisma zaczęto wydawać nie tylko w miastach, które wcześniej miały "rangę" powiatowych, ale i w mniejszych miejscowościach a nawet w gminach. Część z nich miała charakter efemeryczny, czasami upadały po ukazaniu się kilku numerów. Z przeprowadzonej analizy danych na podstawie kartotek czasopism regionalnych w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym wynika, że 35 miejscowości w woj.

opolskim (oprócz Opola) wydaje lokalne gazety, 9 miast wydaje dwa i więcej tytułów (w obliczeniach nie brano pod uwagę gazet szkolnych i parafialnych).

Sprawom regionu w bibliotekach wiele miejsca poświęcano już w latach osiemdziesiątych. Między innymi Dział Informacyjno-Bibliograficzny WBP w Opolu zalecił bibliotekom publicznym w województwie zakładanie i kontynuowanie kartoteki regionalnej "Opolszczyzna". Zasady jej prowadzenia zawarto w instrukcji z 1986 roku pt. "Działalność informacyjna bibliotek". Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu, aby ułatwić pracę bibliotekom niższego szczebla, gromadziła, powieliała i rozsyłała karty z opisami bibliograficznymi do wszystkich gminnych i miejsko-gminnych placówek bibliotecznych. Karty w kartotece regionalnej należało szeregować zgodnie ze schematem przyjętym w Bibliografii Województwa Opolskiego.

Nie wszystkie opisy bibliograficzne o woj.opolskim były powielane. Starano się dobrać materiały, które:

- a) obejmowałyby dane zagadnienia kompleksowo,
- b) były dostępne w czasopismach gromadzonych w bibliotekach publicznych (a przynajmniej w WBP).

Ponadto każda biblioteka otrzymywała karty z opisami bibliograficznymi artykułów dotyczących miejscowości i okręgu, w którym działa.

W związku z dużym opóźnieniem w wydawaniu Bibliografii Województwa Opolskiego (ostatni tom 1986) od 1991 r. pięć największych bibliotek publicznych w województwie otrzymywało co pół roku wydruki komputerowe BWO, które co prawda nie stanowiły jeszcze kompletnej bibliografii, ale mogły w znacznej mierze pomóc w poszukiwaniach zagadnień regionalnych.

Aby zorientować się jak wykorzystywane są materiały opracowywane przez Dział IB skierowano do wszystkich bibliotek gminnych i miejsko-gminnych ankietę. Pozwoliła ona jednocześnie odpowiedzieć na pytania: jak biblioteki podchodzą do problemu informacji o regionie, czy mają odpowiedni warsztat pracy, jakie jest zainteresowanie czytelników sprawami regionu.

Odpowiedziało 60 bibliotek na 64, do których skierowano ankietę. Spośród 60 bibliotek kartotekę regionalną "Opolszczyzna" prowadzi 56 bibliotek (nie prowadzi GBP w Dobrzenu Wielkim, Murowie, Tarnowie Opolskim i Zębolicach). Wykazują kartotekę, ale

nie uzupełniają jej GBP w Brzegu i MiGBP w Gogolinie. Czyli tak naprawdę w 54 bibliotekach funkcjonuje kartoteka "Opolszczyzna", która jest najczęściej uzupełniana po uzyskaniu materiałów, bądź w najbliższym czasie.

Na pytanie o wykorzystanie kartoteki w pracy informacyjnej o regionie 4 biblioteki nie wykorzystują jej wogóle (GBP w Domaszowicach, Lasowicach Wielkich, Wilkowie i MiGBP w Wołczyźnie), 28 bibliotek zaznaczyło wykorzystanie kartotek w stopniu znikomym (14 gbp i 14 migbp), czasami korzysta z niej 18 bibliotek (10 gbp i 8 migbp), a tylko 6 bibliotek podało częste wykorzystanie (1 mbp, 3 migbp, 2 gbp). Jak z tego wynika kartoteka regionalna cieszy się wśród bibliotekarzy umiarkowanym zainteresowaniem.

Zapytane o powód nie wykorzystywania kartoteki biblioteki najczęściej odpowiadały: brak w macierzystej bibliotece czasopism cytowanych w kartotece (32), aż 29 bibliotek stwierdziło że czytelnicy nie interesują się sprawami regionu, 3 biblioteki podały, że nie mogą znaleźć odpowiedzi na poszukiwane zagadnienia, jedna biblioteka podała jako powód nieuzupełnianie księgozbioru regionalnego, na który brakuje środków finansowych.

30 bibliotek optuje za kontynuowaniem tej formy kartoteki, 3 biblioteki są zdecydowanie przeciwne kartotece, natomiast 9 bibliotek chciałoby kontynuować kartotekę poszerzoną o zamówione odbitki kserograficzne; jedna biblioteka jest przeciwna obciążaniu kosztami odbitek kserograficznych. Bywały również odpowiedzi, świadczące o zupełnym braku zrozumienia organizacji i funkcjonowania kartoteki, typu - "komputer załatwi sprawę kartoteki i jej wykorzystania".

Pięć bibliotek w naszym województwie otrzymuje półroczne wydruki komputerowe "Bibliografii Województwa Opolskiego". Są to: MBP w Kędzierzynie-Koźlu, MiGBP w Brzegu, MiGBP w Krapkowicach, MiGBP w Niemodlinie, MiGBP w Nysie. Wszystkie biblioteki wykorzystują wydruki komputerowe w pracy informacyjnej o regionie w różnym stopniu: 1 znikomo, 3 czasami, 1 często. Wszystkie biblioteki chcą kontynuacji tej formy informacji o regionie. 13 bibliotek zgłosiło chęć otrzymywania wydruków komputerowych. W przypadku niektórych sędzę, że zgłoszenie było nieporozumieniem skoro w ankiecie wykazywały, że nie korzystają bądź rzadko korzystają z kartoteki, a czytelnicy nie są zainteresowani regionem.

Przeprowadzona ankieta potwierdziła nasze wcześniejsze przypuszczenia co do sensowności kontynuowania tej formy pomocy informacyjnej o regionie. Ponad 50% bibliotek nie posiada źródeł, do których odsyłają karty z opisami bibliograficznymi.

Dlatego Dział Informacyjno-Bibliograficzny proponuje nowe rozwiązania.

- Wszystkie biblioteki będą otrzymywały karty z opisami bibliograficznymi i odbitkami kserograficznymi z prasy ogólnopolskiej i regionalnej (wylączone są z tego czasopisma i druki lokalne) dotyczące miejscowości i najbliższej okolicy, w której działają. Te materiały (nieodpłatne) są gromadzone w specjalnych teczkach; każda gbp i mgbp ma swoją teczkę, z której co pewien czas mają odbierać odbitki kserograficzne.

- W przypadku materiałów dotyczących całego województwa opolskiego: gospodarki, historii, ochrony środowiska, kultury itp. biblioteki same będą decydowały, które dokumenty chciałyby otrzymać w formie odbitek kserograficznych. Ta usługa będzie odpłatna (20 gr za jedną stronę). Biblioteki będą otrzymywać dwa razy w ciągu roku zestaw opisów bibliograficznych, na podstawie którego mogłyby dokonywać zamówień.

Proponując tę formę pomocy w budowaniu warsztatu informacyjnego o regionie mamy nadzieję, że informacja o swoim mieście i najbliższej okolicy byłaby jak najbardziej kompletna i dostępna w macierzystej bibliotece publicznej. Mniejszy nacisk kładziemy na informację o całym województwie - pozostawiając bibliotekom wybór tematów. Natomiast kompletne materiały są do wykorzystania w bazach komputerowych Działu Informacyjno-Bibliograficznego.

Pomysłowości bibliotekarzy pozostawiamy formę gromadzenia w ten sposób otrzymywanych materiałów. Czy również w teczkach, czy też dopinać materiały do istniejącej formy kartoteki, a może założyć segregatory.

Natomiast bibliotekarze gbp i mgbp uzupełniali by swoją kartotekę o artykuły z prasy lokalnej, publikacje wydawane na ich terenie itp. W ten sposób powstawałby warsztat informacyjny, w którym czytelnik mógłby znaleźć najbardziej kompletną informację o swoim mieście i swojej gminie.

Kartoteka zagadnieniowa w małej bibliotece publicznej

Współczesność, w której żyjemy, charakteryzuje się, nie notowanym wcześniej wzrostem podaży i znaczenia informacji. W tej sytuacji coraz większego znaczenia nabiera nie tylko rozmiar i głębokość posiadanych zasobów informacyjnych, ale także szybkość i efektywność przekazywania ich odbiorcom. Wzrasta więc i rola bibliotek, bez względu na wielkość zbiorów i przeznaczenie.

Małe biblioteki publiczne obsługują bardzo różnorodne pod względem statusu społecznego, intelektualnego i zawodowego, grono czytelników. Bywa, że są to środowiska bardzo specjalne, np. osiedla zamieszkałe w dużej części przez rodziny wojskowe. Bardzo poważną, nierzadko największą grupę czytelników takich bibliotek stanowią dzieci i młodzież szkolna. Nie ulega wątpliwości, że właśnie najmłodsi czytelnicy wymagają i oczekują od bibliotekarza w największym stopniu pomocy informacyjnej.

Jeszcze stosunkowo niedawno biblioteka publiczna pełniła w stosunku do młodzieży rolę prawie wyłącznie instytucji czasu wolnego. Wypożyczano przede wszystkim młodzieżową literaturę beletrystyczną oraz w znacznie mniejszym procencie, mało na ogół atrakcyjne pod względem wizualnym książki popularnonaukowe, odpowiadające pozaszkolnym zainteresowaniom uczniów. Pomoc naukowa publicznej biblioteki dla nich ograniczała się praktycznie do udostępniania encyklopedii lub słowników oraz wypożyczania posiadanych lektur szkolnych. Pozytywne zaliczenie przedmiotu nie wymagało w zasadzie wychodzenia poza ramy wiadomości zawartych w podręcznikach. Organizowane od dawna przeróżne olimpiady przedmiotowe wymagały co prawda korzystania ze źródeł poza podręcznikowych, ale dotyczyły one raczej wyselekcjonowanych grup uczniów. Szerszej informacji udzielały biblioteki publiczne także w gorącym okresie przedmaturalnym.

W ostatnim czasie dają się zauważyć wyraźne zmiany w szkol-

nuctwie. Idą one m.in. w kierunku uaktywnienia i usamodzielnienia uczniów w zdobywaniu przez nich wiedzy, poprzez przygotowywanie rozprawek, referatów, a nawet prowadzenie zajęć lekcyjnych. Dotyczy to również uczniów szkół podstawowych, którzy już w tej fazie edukacji oswiają się na razie z prostą techniką pracy naukowej, kompletując i scalając, wzajemnie się uzupełniające i przeplatające w kilku pozycjach książkowych, informacje na dany temat. Już w tej fazie edukacji przekonują się oni, że wiedza nie jest jedynie zbiorem sztywnych prawd, reguł i definicji, ale czymś żywym, elastycznym, podlegającym ciągłym przekształceniom na drodze poszukiwań, poddanym różnorodnym interpretacjom. Młody człowiek zaczyna dostrzegać, że żyje w świecie zmienności i niejednoznaczności, gdzie umiejętność samodzielnego i krytycznego myślenia okazuje się wartością bezcenną. Literatura popularnonaukowa i naukowa staje się więc dla uczniów nie tylko pomostem do rozwijania zainteresowań i nadobowiązkowym materiałem służącym poszerzaniu wiadomości uzyskanych w toku regularnych zajęć edukacyjnych, ale wręcz ich warsztatem pracy. Stwierdzenie powyższe potwierdza codzienna działalność Filii nr 1 dla dorosłych i Filii nr 2 dla dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu, gdzie od kilku lat funkcjonuje wspólna dla obydwu placówek kartoteka zagadnieniowa.

Pojęcie "kartoteka zagadnieniowa" w zasadzie nie występuje w literaturze naukowej i fachowej. Można ją określić jako uproszczoną postać rzeczowej kartoteki kwerend, stworzoną na potrzeby małej biblioteki publicznej, z uwzględnieniem możliwości tejże biblioteki. Tak rozumiana kartoteka zagadnieniowa jest zbiorem haseł, ułożonych alfabetycznie, z przyporządkowanymi do nich pozycjami wydawniczymi odnoszącymi się do określonych przez te hasła zagadnień, odpowiadających zgłoszonym przez czytelników potrzebom informacyjnym. Kartoteka zagadnieniowa nie jest przewidziana zatem do realizacji skomplikowanych kwerend, ale umożliwia szybkie dotarcie do informacji faktograficznych, w odpowiedzi na zapytania prostsze, bardziej elementarne.

Kartoteka Filii 1-2 powstawała stopniowo, na drodze określonych analiz zeszytów informacji oraz bezpośrednich potrzeb czytelników.

Ze zbioru obydwu bibliotek, liczących w sumie niespełna 30

tysięcy pozycji (w tym ponad 10.700 jednostek inwentarzowych literatury popularnonaukowej i naukowej) umieszczono w kartotece prawie 660 tytułów, zgrupowanych w 104 zagadnieniach.

Zdecydowanie najliczniejszą grupę czytelników stanowią dzieci i młodzież ucząca się i to oni przede wszystkim korzystają z pomocy kartoteki. Stosunkowo najliczniej reprezentowane są zagadnienia historyczne, z uwagi na dużą ilość książek tego typu znajdujących się głównie w filii dla dorosłych, a także geograficzne (dotyczące przede wszystkim krajów świata), biologiczne, chemiczne, medyczne, techniczne oraz dotyczące sztuki i polityki. Obszernym i szeroko wykorzystywanym zagadnieniem jest ekologia. Niezwykle popularne wśród młodzieży są książki poświęcone narkomanii. Oprócz wydawnictw znanych i szeroko spopularyzowanych takich jak "Pamiętnik narkomanki" i "Kokaina" Barbary Rosiek, czy "My, dzieci z dworca ZOO", młodzież za pośrednictwem kartoteki dociera do innych pozycji poświęconych tej problematyce, np do powieści Mirosława Sokołowskiego "Gody" (Warszawa 1989) lub świetnej książki Daniela Passenta "Dzisiaj umrą dwie osoby" (Warszawa 1986). Biblioteka dla dorosłych posiada również po kilka pozycji traktujących o AIDS, alkoholizmie i paleniu tytoniu, co znalazło odzwierciedlenie w wydzieleniu i tych zagadnień.

Kartoteka zagadnieniowa uwzględnia także zapotrzebowanie na informacje paranaukową i sensacyjną. I tak pod hasłem "Parapsychologia" zgrupowane są materiały mówiące o zjawiskach racjonalnie niewytłumaczalnych albo wymykających się naukowym badaniom, takim jak UFO czy reinkarnacja.

Decydując się na wydzielenie jakiejś grupy literatury starano się, aby nazwy określonych zagadnień miały jak najbardziej lapidarny, a jednocześnie precyzyjny i jednoznaczny charakter. W przypadkach wątpliwych nie dało się jednak uniknąć zastosowania odsyłaczy. Przykładem może być hasło: "Grunwald", które mieści w sobie zarówno wydawnictwa poświęcone samej bitwie z 1410 r., stosunkom polsko-krzyżackim, jak i prace zawierające informacje o samym zakonie krzyżackim, przy czym hasło: "Krzyżacy" występuje w kartotece, ale z odesłaniem do zagadnienia "Grunwald". Niektóre zagadnienia występują z kolei w dwóch aspektach: uogólniającym i zawężającym. Tak właśnie został potraktowany materiał poruszający problematykę żydowską, który podzielony został na

dwa odrębne zagadnienia: "Żydzi" i "Getto". Drugie z zagadnień mieści w sobie książki poświęcone wyłącznie gettu warszawskiemu z okresu okupacji hitlerowskiej, co nie wyklucza faktu umieszczenia, przynajmniej niektórych z owych pozycji także przy znacznie ogólniej sformułowanym hasle "Żydzi".

Jeśli chodzi o zawartość treściową wydawnictw zgrupowanych w ramach określonych zagadnień i ich stosunek do tychże zagadnień to podzielić je można w sposób następujący:

- a) książki odnoszące się w całości do danego zagadnienia,
- b) książki, które w swych fragmentach dotyczą interesującego nas zagadnienia,
- c) pozycje przydatne dla kilku zagadnień.

Oto przykłady:

GRZYBOWSKA Jadwiga	5 F-1
Zanieczyszczenia chemiczne. Warszawa 1971	
[Zanieczyszczenia powietrza (26-47). Woda (48-66). Gleba (67-72). Tworzywa sztuczne (73-78). Pestycydy (79-104). zanieczyszczenia żywności (105-117).]	

Książka odnosząca się w całości do zagadnienia "Ekologia".

JASIENICA Paweł	943.8 F-1
<p>Polska Jagiellonów. T.1-2. Warszawa 1975.</p> <p>[T.1 s. 136-153. Przygotowania do wojny (136). Stan i struktura armii królewskiej i krzyżackiej (139). marsz na Malbork (141). Rozważania dotyczące słabego wykorzystania przez Jagiellę zwycięstwa pod grunwaldem (142).]</p>	

Książka Pawła Jasienicy odnosi się w swym fragmencie do zagadnienia "Grunwald".

CHOIŃSKA Eugenia	615 F-1
<p>Homeopatia praktyczna. Warszawa 1992.</p> <p>[Padaczka (39). Omdlenie (69). Oparzenia (70). Odmrożenia (71). Zaczadzenia. Zranienia (72). Zwichnięcia i urazy (73)]</p>	

CHOIŃSKA Eugenia	615 F-1
<p>Homeopatia praktyczna. Warszawa 1992</p> <p>[Leczenie uzależnienia nikotynowego (68).]</p>	

CHOIŃSKA Eugenia	615 F-1
Homeopatia praktyczna. Warszawa 1992	
[Leczenie uzależnienia alkoholowego. Delirium tremens (66). Zwalczanie nalogu i leczenie chorób alkoholowych (67).]	

"Homeopatia praktyczna" Eugonii Choińskiej znalazła się w obrębie aż trzech zagadnień: "Pierwsza pomoc", "Tytoń" i "Alkohol".

Jak pokazały powyższe przykłady, orócz hasła tytułu, miejsca i roku wydania oraz oznaczenia działu, zawarte są przy każdej pozycji informacje o treści każdej z nich, sformułowane w zależności od organizacji materiału w danym wydawnictwie. W przypadku spisu treści wystarczającym wydaje się być po prostu jego odtworzenie, z ewentualnymi modyfikacjami i skrótami. Gdy określona pozycja pozbawiona jest spisu treści lub tytuły rozdziałów sformułowane zostały niejednoznacznie lub ogólnikowo koniecznym staje się uściślenie problemu poprzez analizę innych elementów zawartych w książce takich jak: wstęp, przedmowa, posłowie, indeksy, śródtytuły. Przy niejednoznacznych lub ogólnikowych tytułach rozdziałów niejednokrotnie wystarczyła uważna lektura początkowych zdań do pełnego ich rozszyfrowania, np. rozdział pt. "Jasny chłopiec z Michałkowic" z książki "Harcerz wierny do od-tatka" Józefa Kreta (katowice 1983) umieszczonej w ramach zaga-dnienia o nazwie: "Harcerstwo", okazał się poświęcony, jak wyni-koło z początkowych i dalszych sekwencji tego wycinka tekstu, syl-wetce przedwojennego harcmistrza Józefa Skrzeka (s. 67-91).

Kilkuletnie funkcjonowanie kartoteki zagadnieniowej w Filii 1-2 pokazało, że oprócz możliwości znacznie szybszego dotarcia do konkretnych informacji kryjących się w zbiorach bibliotecznych przyczyniła się ona do lepszego, efektywniejszego, głębszego wy-korzystania posiadanego księgozbioru. Niejedna szara, zakurczo-

na, nieefektowna książka, omijana dotychczas przez przeglądających półki czytelników, nagle "odżyła" dzięki prowadzonej pod kątem informacyjnym penetracji. pełniejsze wykorzystanie księgozbioru ma niebagatelne znaczenie w sytuacji drastycznie w ostatnim czasie uszczuplonych środków na zakup nowości.

Sięgnijmy do konkretnego przykładu: "Jak żyć po zawale" autorstwa Kazimierza Wrześniewskiego: i Urszuli Dobrołubow (Warszawa 1988) została zainwentaryzowana w Filii nr 1 30 września 1988 r. W lutym 1997 r. po dokładnym przejrzeniu działu "Medycyna" umieszczono ją w ramach zagadnienia "Tytoń". Wkrótce potem wypożyczyła książkę, jako pierwsza uczennica klasy siódmej, gdyż otrzymała zadanie sporządzenia referatu o szkodliwości palenia tytoniu. Jeden z rozdziałów książki poświęcono temu problemowi.

Doświadczenia zdobywane przy wyszukiwaniu informacji na dany temat dowodzą, iż jedynie pobieżna, szybka lustracja działów i katalogu najczęściej nie wystarcza. Wyluskiwanie potrzebnych wiadomości wymaga nierzadko sporej wnikliwości, wytrwałości. bez takiego podejścia mniej prawdopodobne jest dotarcie do możliwie pełnych i wszechstronnych informacji dotyczących określonego zagadnienia, a także sprawne tworzenie, rozwijanie i uzupełnianie kartoteki zagadnieniowej. jak pokazała praktyka, praca nad kartoteką powinna być permanentna i systematyczna, jej zasoby stale uzupełniane i selekcjonowane. Dopiero wtedy będzie ona w pełni przydatnym, autentycznym usprawnieniem codziennej pracy z czytelnikiem. Prawie każdy dzień przynosi tutaj nowe potrzeby informacyjne użytkowników, nowe doświadczenia. Zdarza się, że sami czytelnicy, przeglądając działy dokonują "odkryć" informacyjnych, które bibliotekarz umieszcza w kartotece zagadnieniowej pod odpowiednim hasłem. Dodać należy, iż kartoteka zagadnieniowa to nie jedyny element warsztatu informacyjnego Filii 1-2. W obydwu bibliotekach prowadzone są teczki wycinków prasowych na różne tematy, kompletuje się wszelkie materiały o pisarzach. W Filii nr 2 dużą przydatność wykazuje kartoteka pomocnicza (zalecająca) literatury pięknej dla dzieci i młodzieży.

Obok niekwestionowanych korzyści jakie przynosi kartoteka zagadnieniowa czytelnikom w bibliotece, praca nad kartoteką przyczynia się do znacznego pogłębienia znajomości księgozbioru przez

bibliotekarza oraz rozwijania jego wiedzy ogólnej.

W naszej kartotece zagadnieniowej znajdują się następujące hasła:

1. AFRYKA	35. INDIE	70. PICASSO
2. AIDS	36. INDONEZJA	71. PIERWIĄSTKI ŻYCIA
3. ALKOHOL	37. IRAK	72. PIERWSZA POMOC
4. AMERYKA PŁD.	38. IRLANDIA	73. I WOJNA ŚWIAT.
5. ARMENIA	39. ISLANDIA	74. PIES
6. AUSTRALIA	40. IZRAEL	75. PORTUGALIA
7. AUSTRIA	41. JAPONIA	76. POWSTANIE LISTOPADOWE
8. AZJA	42. KAMPUCZA	77. POWSTANIE WARSZAWSKIE
9. BAKTERIE	43. KANADA	78. REZERWATY
10. BANGLADESZ	44. KATYŃ	79. ROLNICTWO
11. BELGIA	45. KIERUNKI W SZTUCE	80. ROPA NAFTOWA
12. BISKUPIN	46. KLIMAT	81. RUMUNIA
13. BRAZYLIA	47. KONIE	82. RYBY
14. BUŁGARIA	48. KOREA	83. RYCERSTWO
15. CHINY	49. KOŚCIUSZKO	84. SAMOOBRONA
16. CIĘŻKA WODA	50. LAOS	86. SOBIESKI JAN
17. CZECHY - SŁOWACJA	51. LEGIONY POLSKIE	87. STALINIZM
18. DANIA	52. LIBAN	88. STANY ZJEDNOCZONE
19. DEMOKRACJA	53. LITWA	89. SYRIA
20. DROŹDZE	54. MEKSYK	90. SZWAJCARIA
21. DRZEWA	55. MONTE CASSINO	91. SZWECJA
22. EKOLOGIA	56. MORZE	92. ŚLĄSK
23. ELEKTRYCZNOŚĆ	57. NARKOMANIA	93. ŚRODKI CZYSTOŚCI
24. FASZYZM	58. NARUTOWICZ	94. TAJLANDIA
25. FINLANDIA	59. NEPAL	95. TURCJA
26. FRANCJA	60. NIEMCY	96. TYTOŃ
27. GETTO	61. NIEPODLEGŁOŚĆ	97. WESTERPLATTE
28. GÓRNICTWO	62. NORWEGIA	98. WĘGRY
29. GRECJA	63. NORYMBERGA	99. WIELKA BRYTANIA
30. GRUNWALD	64. OBOZY ZAGŁADY	100. WIOSNA LUDÓW
31. GRZYBY	65. ONZ	101. WŁOCHY
32. HARCERSTWO	66. OPOLE	102. WRZESIEŃ 1939
33. HISPANIA	67. OZON	103. WYCHOWANIE PLASTYCZNE
34. HOLANDIA	68. PARAPSYCHOLOGIA	104. ŻYDZI
35. INDIE	69. PARLAMENTARYZM POLSKI	

Turnieje Wiedzy o Paczkowie

Od 16 lat Biblioteka Publiczna w Paczkowie organizuje Turnieje Wiedzy o Paczkowie, które nie tylko wpisały się na trwale w działalność Biblioteki, ale są ważnym wydarzeniem w dziejach naszego miasta i gminy. Turniej ten łatwo przyjął się w naszym środowisku, bowiem w jego założeniach wykorzystujemy znajomość spraw lokalnych, bliskich każdemu mieszkańcowi. Turnieje pomagają Bibliotece w upowszechnianiu literatury regionalnej i wypracowywaniu "lobby".

Sądzę, że tego typu konkursy łatwo przyjmą się w każdym większym czy mniejszym środowisku i z pewnością zostaną zauważone zarówno przez społeczeństwo, jak i władze gminne, organizacje regionalne i inne instytucje, którym zależy na kreowaniu pozytywnego wizerunku własnego miasta czy wsi. Nie jest też trudno znaleźć sponsorów takiej imprezy, bowiem zarówno towarzystwa regionalne jak i firmy działające na danym terenie chętnie wysuplają pieniądze czy nagrody rzeczowe w zamian za pytania dotyczące ich działalności, czy za możliwość osobistego wręczenia nagrody zwycięskiej drużynie.

Władze samorządowe też dość chętnie patronują imprezom zaznającym z działalnością i osiągnięciami danej gminy. Z takimi imprezami dość łatwo wychodzi się na zewnątrz.

Turnieje Wiedzy o Paczkowie przeprowadzamy na Sesji rady Gminy, ale organizowaliśmy je także na uroczystych zebraniach Towarzystwa Przyjaciół Paczkowa. Toteż Towarzystwo, w zamian za uznanie go współorganizatorem Turnieju, corocznie sponsoruje nam większość nagród i rezerwuje miejsce w wydawanej przez siebie gazecie regionalnej "Głos Paczkowa". Adresatem Turnieju jest młodzież ze wszystkich podstawowych i ponadpodstawowych w mieście i gminie. Szkoły, które wystawiają drużyny za punkt honoru przyjmują sobie uczestnictwo w turnieju, zwłaszcza teraz gdy są zależne finansowo od władz gminnych i mogą się wykazać zna-

nością problematyki danej gminy.

Przygotowanie Turnieju jest pracochłonne i wymaga systematyczności w organizowaniu i przeprowadzaniu poszczególnych etapów, a także sporej wiedzy bibliotekarza o historii, zabytkach, przyrodzie, kulturze, zagadnieniach współczesnych gminy. Za to finały, zwłaszcza uroczyste, aplauz i ogólne zainteresowanie sprawiają radość i dają satysfakcję.

Przygotowanie Turnieju zaczynamy od regulaminu, który musi być rzetelnie opracowany, eliminujący ewentualne dwuznaczności. Regulamin oraz pisma informujące o terminie przeprowadzenia I i II etapu wysyłamy do wszystkich szkół. W pismach zaznaczamy z jakich materiałów należy korzystać w przygotowaniach do turnieju. W naszym przypadku są to wydawnictwa o Paczkowie (podajemy autora i tytuł), oraz kolejne wydania "Głosu Paczkowa". Ponieważ turniej odbywa się w dwóch kategoriach: szkoły podstawowe i szkoły ponadpodstawowe przygotowujemy zróżnicowane materiały.

Ważne jest, aby materiały pomocne w przygotowaniu do turnieju były w Bibliotece dostępne najlepiej w kilku egzemplarzach.

Zgodnie z regulaminem w turnieju biorą udział uczniowie klas V-VIII - w kategorii szkół podstawowych i uczniowie szkół ponadpodstawowych bez określenia klas i bez dzielenia na licea i szkoły zawodowe.

I etap odbywa się w szkołach, na lekcjach historii lub lekcjach wychowawczych. Ten etap przeprowadzają szkoły we własnym zakresie, na przełomie marca i kwietnia. Szkoły też typują trzyosobowe drużyny do eliminacji finałowych. Sposób typowania drużyny pozostawiamy szkołom i one wystawiają swoją reprezentację.

Aby pomóc szkołom w wyborze składu drużyny i ukierunkować przygotowywanie do finału, wysyłamy testy pomocne w ocenie wiedzy uczniów. Załączamy egzemplarz testu z prawidłowymi odpowiedziami, co bardzo pomaga nauczycielom. Drugi międzyszkolny etap turnieju przeprowadza Biblioteka. Każdego roku odbywa się on w maju, głównie dlatego, że w tym miesiącu odbywają się także Dni Paczkowa. Do jury turnieju zapraszamy przedstawicieli władz gminnych, przewodniczącego Towarzystwa Przyjaciół Paczkowa, sponsora, czasem inne "głowy" miasta. Pilnujemy jednak, aby nie był to nauczyciel, któregoś ze szkół, ani rodzic, które-

goś z finalistów, bo to rodzi niepotrzebne emocje. W drugim finałowym etapie osobno oceniamy drużyny szkół odstawowych oraz drużyny szkół ponadpodstawowych, są też dla nich przygotowane zróżnicowane pytania. W naszej gminie jest pięć szkół podstawowych o klasach VI-VIII i tylko trzy szkoły ponadpodstawowe, ale i tak walka o najlepsze miejsce w danej kategorii jest bardzo ostra.

Sceneria finału turnieju musi być bardzo barwna. Na przestrzeni 16 lat w różny sposób obrazowaliśmy liczbę zdobywanych punktów. Raz były to piłeczki wrzucane do szklanych cylindrów stojących przy każdej drużynie, innym razem tablica z dopinanymi krążkami. O tej oprawie turnieju nie należy zapominać, dzięki niej jest on bardziej ciekawy, a rywalizacja emocjonująca. Często turniejom towarzyszy wystawa prac plastycznych dzieci młodszych (do klas V włącznie) np. pod tytułem "Paczków - moje miasto". Finały składają się z części pisemnej, części ustnej i konkursowych przerywników. Na większych imprezach część pisemna, nawet krótka, jest trochę nudna i wymaga czasu na sprawdzanie prac, toteż często zadajemy pytania ustne, a drużyny na małych tabliczkach piszą odpowiedź i unoszą tabliczki do góry, aż do czasu oceny odpowiedzi. Część ustna to zwykle po 3 pytania wybrane z danego zbioru pytań. Przerywniki konkursowe są bardzo różne i wymagają pomysłowości i spostrzegawczości.

Nagradzamy zwycięskie drużyny, nie oceniamy uczestników indywidualnie. Mieliliśmy jednak pytania, które wymagały nagrody indywidualnej i te ocenialiśmy poza turniejem.

Poniżej podajemy przykłady pytań do części pisemnej oraz przykłady przerywników jakie wykorzystywaliśmy w latach ubiegłych.

Część pisemna (pytania z lat 1982-1996)

1. na załączonej mapce Paczkowa oznacz:

- a) nazwy ulic
- b) najważniejsze zabytki miasta
- c) obiekty związane z obsługą ruchu turystycznego (biura turystyczne, hotele, ośrodki campingowe, pola namiotowe, pensjonaty, restauracje, bary, itp.)

2. Ułóż legendę związaną z Paczkowem i umiejscowioną w wybranym okresie historii Paczkowa

3. Wymień dawne nazwy ulic i ich współczesne odpowiedniki.
4. W kopertach załączone są zdjęcia przedstawiające niektóre zabytki naszego miasta lub ich fragmenty. napisz co przedstawiają te zdjęcia.
5. Poniżej znajdują się nazwy środków chemicznych. Podkreśl te, które są produkowane przez Pollenę-Paczków.
6. Ułóż hasło - reklamę zachęcającą do zwiedzania naszego miasta.
7. Opisz z pamięci wygląd ratuszowej wieży (kształt, wielkość, ozdoby architektoniczne, wygląd kopuły, ilość tarasów itp.)
8. Jakie najważniejsze zadania inwestycyjne są aktualnie realizowane w naszym mieście?
9. Wymień nazwy drzew charakterystycznych dla paczkowskiego parku miejskiego.
10. W czasie wojny trzydziestoletniej i jeszcze wiele lat później krążyło na Śląsku powiedzonko "Szukaj mnie w Paczkowie". Jakie były przyczyny popularności tego powiedzonka i co ono oznaczało? (pożądane jest przytoczenie niektórych wydarzeń z historii miasta).
11. Wejścia do miasta strzegły dawniej bramy wraz z wieżami bramnymi, które zachowały się do dziś. Podaj nazwy tych bram i napisz czym one się od siebie różnią.
12. Rozwój przemysłu w Paczkowie przypada na lata 1830-1910. napisz jakie wówczas powstały fabryki i co produkowały.
13. Poniżej załączony jest tekst dotyczący historii Paczkowa. Uzupełnij brakujące w nim wyrazy.
14. W pierwszej kolumnie podane są nazwiska osób, które wpiły się w historię miasta, w drugiej kolumnie funkcje i zawody jakie w naszym mieście te osoby pełniły. Zestaw je odpowiednio.
15. Opracuj projekt pamiątki z Paczkowa.
16. Na terenie gminy Paczków znajdują się drzewa uznane za pomniki przyrody. Co to za drzewa i gdzie się znajdują?
17. W pierwszej kolumnie podane są ważne wydarzenia z historii miasta, a w drugiej kolumnie daty tych wydarzeń. Zestaw je odpowiednio.
18. Kto jest kim w naszej gminie? W pierwszej kolumnie podane są nazwiska znanych mieszkańców Paczkowa. W drugiej kolumnie ich funkcje, zawody i inne fakty związane z ich popularnością.

Zestaw w pary informacje z kolumny I i kolumny II.

19. Towarzystwo Przyjaciół Paczkowa od kilku lat wybiera "człowieka roku" w konkursie na najpopularniejszego mieszkańca Paczkowa. Wymień nazwiska tych, którzy wygrali ten konkurs.

Przerwywniki (zadania na czas) - wygrywa drużyna, która pierwsza rozwiąże dane zadania.

1. W kopercie znajdują się karteczki z różnymi wersjami herbu Paczkowa. Wybierz właściwy herb naszego miasta.

2. W załączonym tekście uzupełnij brakujące litery i odczytaj prawidłowe hasło (hasło związane jest z historią Paczkowa).

3. Z fragmentów załączonego zdjęcia Paczkowa lub zabytku Paczkowa ułóż całość.

4. Rozwiąż załączoną krzyżówkę i odczytaj hasło (zarówno hasło krzyżówki jak i poszczególne wyrazy wiążą się z Paczkowem)

5. Na załączonych rysunkach odtworzony jest wygląd naszego rynku w dawnych latach. Ułóż te rysunki chronologicznie.

6. Załączone zdjęcia przedstawiają figury świętych - wybitne dzieła sztuki rzeźbiarskiej znajdujące się w kościele parafialnym i innych miejscach w Paczkowie. Kogo te figury przedstawiają i kto jest autorem rzeźby?

7. Na załączonych karteczkach znajdują się nazwy fabryk, które powstały w Paczkowie. Ułóż je chronologicznie wg daty powstania.

8. Na załączonych karteczkach znajdują się rysunki drzew i ich liści. Wybierz z tego zbioru drzewa, które znajdują się na paczkowskich plantach.

9. Na załączonych karteczkach znajdują się nazwiska wójtów i burmistrzów Paczkowa, którzy szczególnie zasłużyli się dla naszego miasta. Ułóż je chronologicznie wg daty urzędowania.

10. Na załączonych karteczkach podane są różne klęski jakie nękały nasze miasto na przestrzeni dziejów (powodzie, zarazy, epidemie, wyniszczające wojny np. trzydziestoletnia, pożary np. spalanie przez Husytów). Ułóż te karteczki chronologicznie.

11. Z załączonych klocków przedstawiających fragmenty murów obronnych, baszty lupinowe, wieże bramne odtwórz wygląd fortyfikacji Paczkowa.

12. Na załączonej mapce zaznaczone są najważniejsze zabytki naszego miasta. Podpisz je.

13. "Jaskółcze ogony" to typowy śląski motyw architektoniczny zdobiący wiele budowli w naszym mieście. Narysuj ten motyw i napisz na jakich budowlach się znajduje.

Drużyna, która pierwsza rozwiąże dany przerywnik i zgłosi się otrzymuje dodatkowo 2 punkty. Błędne rozwiązanie przerywnika powoduje stratę 2 punktów. Do części ustnej przygotowujemy kilkadziesiąt pytań dotyczących różnych zagadnień związanych z naszym miastem. Każda drużyna wybiera sobie trzy pytania podając numery tych pytań.

Oprócz nagród zwycięskie drużyny otrzymują dyplomy, które potem zdobią ściany szkół i przypominają o tradycji turniejów. Czas na wypisanie dyplomów i pracę jury wypełniamy zapraszając uczestników na krótkie zwiedzanie Muzeum Gazownictwa lub ratuszowej wieży.

200 LAT "MAZURKA DĄBROWSKIEGO"
(Zestawienie bibliograficzne)

"Pieśń Legionów Polskich we Włoszech" autorstwa Józefa Wybickiego nosząca później tytuł "Mazurek Dąbrowskiego" lub "Jeszcze Polska nie zginęła" powstała w Reggio Emilia, małym miasteczku w północnych Włoszech między Bolonią a Mediolanem w lipcu 1797 roku. Nie znamy dokładnej daty powstania pieśni. Badacze podają, iż powstała ona pomiędzy 10 a 14 lub 15 lipca albo pomiędzy 15 a 21 lipca. Błyskawicznie stała się najpopularniejszą pieśnią Legionów Polskich we Włoszech, potem nieoficjalnym hymnem Księstwa Warszawskiego i jedną z najpopularniejszych pieśni patriotycznych. Dyskusje nad wyborem oficjalnego hymnu narodowego rozpoczęły się jeszcze przed odzyskaniem niepodległości. Obok "Mazurka Dąbrowskiego" brano pod uwagę "Boże coś Polskę", "Chorał", "Warszawiankę", "Rotę", "Marsz Pierwszej Brygady" i "Hymn do miłości ojczyzny". Konstytucja marcowa z 1921 roku nie rozstrzygnęła kwestii hymnu, a oficjalne delegacje polskie były przyjmowane w różnych stolicach przy dźwiękach "Boże coś Polskę", a to "Warszawianki" lub "Mazurka Dąbrowskiego" czy też "Roty".

"Mazurek Dąbrowskiego" stał się hymnem państwowym na mocy okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, które to 15 października 1926 roku podało czterozwrotkowy tekst jako obowiązujący do śpiewania w szkołach w charakterze hymnu. Kilka miesięcy później 26 lutego 1927 roku Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w okólniku ogłosiło identyczny tekst "Mazurka Dąbrowskiego" jako tekst hymnu państwowego. I dopiero tę datę możemy przyjąć za pierwszy dzień istnienia "Mazurka Dąbrowskiego" jako prawnie uznanego hymnu państwowego. Natomiast nuty pieśni zostały usankcjonowane prawnie okólnikiem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 2 kwietnia 1927 roku.

"Mazurek Dąbrowskiego" czekał na wpisanie go do konstytucji do 1976 roku, a na swoją ustawę aż do 1980 roku ("Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 roku o godle, barwach i hymnie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej")

1. **Biliński Bronisław:** "Mazurek Dąbrowskiego" - z badań nad ustaleniami chronologicznymi i topograficznymi. *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 74 - 92, il.
2. **Biliński Bronisław:** Nad genezą "Mazurka Dąbrowskiego". (Z nowych badań i ustaleń chronologicznych i topograficznych w Reggio Emilia). *Przegląd Humanistyczny* 1993 nr 1 . 27- 49
3. **Buława Edward:** Wokół naszych i obcych hymnów. *Kalendarz Cieszyński* 1994 [druk] 1993 s. 101 - 105
4. **Chróścielewski Tadeusz:** Łaciński przekład "Mazurka Dąbrowskiego". *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 162 - 163
5. **Domańska Hanna:** Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie : informator historyczno-krajoznawczy. - [Wyd.2]. - Gdańsk: Krajowa Agencja Wydawnicza, 1988 - 35 s.: il.
6. **Gajda Ryszard:** Medal 200 lecia "Mazurka Dąbrowskiego". *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 173, il.
7. **Hadyna Stanisław:** Droga do hymnu. - Wyd.2 popr. i uzup. - Warszawa: "Pax", 1989. - 278 s.
8. **Jasiński Grzegorz:** Pruska trawestacja "Mazurka Dąbrowskiego". *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 156 - 157
9. **Jasiński Janusz:** Warianty "Mazurka" z 1848 roku. *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 158 - 161
10. **Jedliński Wiesław:** Dziecięcy hymn powstańczy. *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 164 - 165
Trawestacja "Mazurka Dąbrowskiego".
11. **Kobyliński Szymon:** Krótka o hymnie, orłach i barwach gawęda. - Warszawa: Krajowa Agencja Wydawnicza, 1978. - 104 s.: il.

12. **Kociszewski Aleksander:** *Pieśnią i szablą: rzecz o twórcy hymnu narodowego.* - Warszawa: Iskry, 1982. - 208 s.
13. **Kopczewski Jan Stanisław:** *O naszym hymnie narodowym.* - [Wyd.2]. - Warszawa: "Nasza Księgarnia", 1988. - 139 s.: il.
14. **Lisowski Witold:** *Sercu bliskie: polskie symbole narodowe. Grób Nieznanego Żołnierza.* - [Wyd.3]. - Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1987. - 77 s.: il.
15. **Pachoński Jan:** *Jeszcze Polska nie zginęła : w 175-lecie powstania polskiego hymnu narodowego.* Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972. - 145 s.: il.
16. **Paluszkiewicz Monika:** *Jeszcze Polska.* *Wprost* 1997 nr 24 s. 100. il
17. **Panek Waclaw:** *Hymny polskie.* - Poznań: Grupa Wydawnicza "Słowo", 1996. - 64 s.: il.
18. **Panek Waclaw:** *O melodii "Mazurka Dąbrowskiego" - hipoteza szlachecka.* *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 150 - 153
19. **Podgórski Wojciech Jerzy:** *Pieśń Ojczyzny pełna : Mazurek Dąbrowskiego w dziejowych rolach.* - Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, 1994. - 281,[3]s., [48]s.tabl.: il.
20. **Podgórski Wojciech Jerzy:** *Skąd nasz ród : polskie pieśni hymniczne.* - Warszawa: "Interlibro", 1991. - 211 s.: il.
21. **Przedpełski Marian:** *"Jeszcze Polska nie zginęła..." (Geneza pieśni).* *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 20 - 73, il.
22. **Przedpełski Marian:** *Zanim Wybicki znalazł się w Reggio.* *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 142 - 149, il.
23. **Russocki Stanisław, Kulczyński Stefan K., Willaume Juliusz:** *Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej : zarys dziejów.* - Wyd.3. - Warszawa: Wiedza Powszechna, 1978. - 350 s.: il. bibliogr.

24. Skonka Czesław: Józef Wybicki i "Mazurek Dąbrowskiego".
- Warszawa: Stowarzyszenie Miłośników Tradycji, 1989. - 16 s.
25. Skonka Czesław: "Mazurek Dąbrowskiego" po ... arabsku! *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 167
26. Szypowska Maria, Szypowski Andrzej: Pieśń ziemi naszej. - Warszawa: "Sport i Turystyka", 1979. - 167 s.: il.
27. "...Tyś jak rosa...": z dziejów polskiej pieśni hymnicznej: studia i rozprawy / pod red. Wojciecha J[erzego] Podgórnego. - Warszawa: IKN, 1987. - 316 s.
28. Wawrzykowa-Wierciochowa Dioniza: Mazurek Dąbrowskiego: dzieje polskiego hymnu narodowego. - Wyd.2 popr. - Warszawa: Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1982. - 524 s.: il.
29. Wawrzykowska-Wierciochowa Dioniza: Pieśń nadziei i zwycięstwa: dzieje polskiego hymnu narodowego. - Warszawa: Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1985. - 77 s.: il.
30. Wawrzykowa-Wierciochowa Dionizja: Dzieje "Mazurka Dąbrowskiego" na Litwie. *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 1995/1996 nr 1/2 s. 135 - 139
31. Wójcik Cezary: Pieśń, z którą szliśmy do niepodległości. *Dziedzictwo* 1997 nr 2 s. 9, il.
32. Zakrzewski Bogdan: Pan Tadeusz czyli Jeszcze Polska nie zginęła. - Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1984. - 32,[3]s.: il.

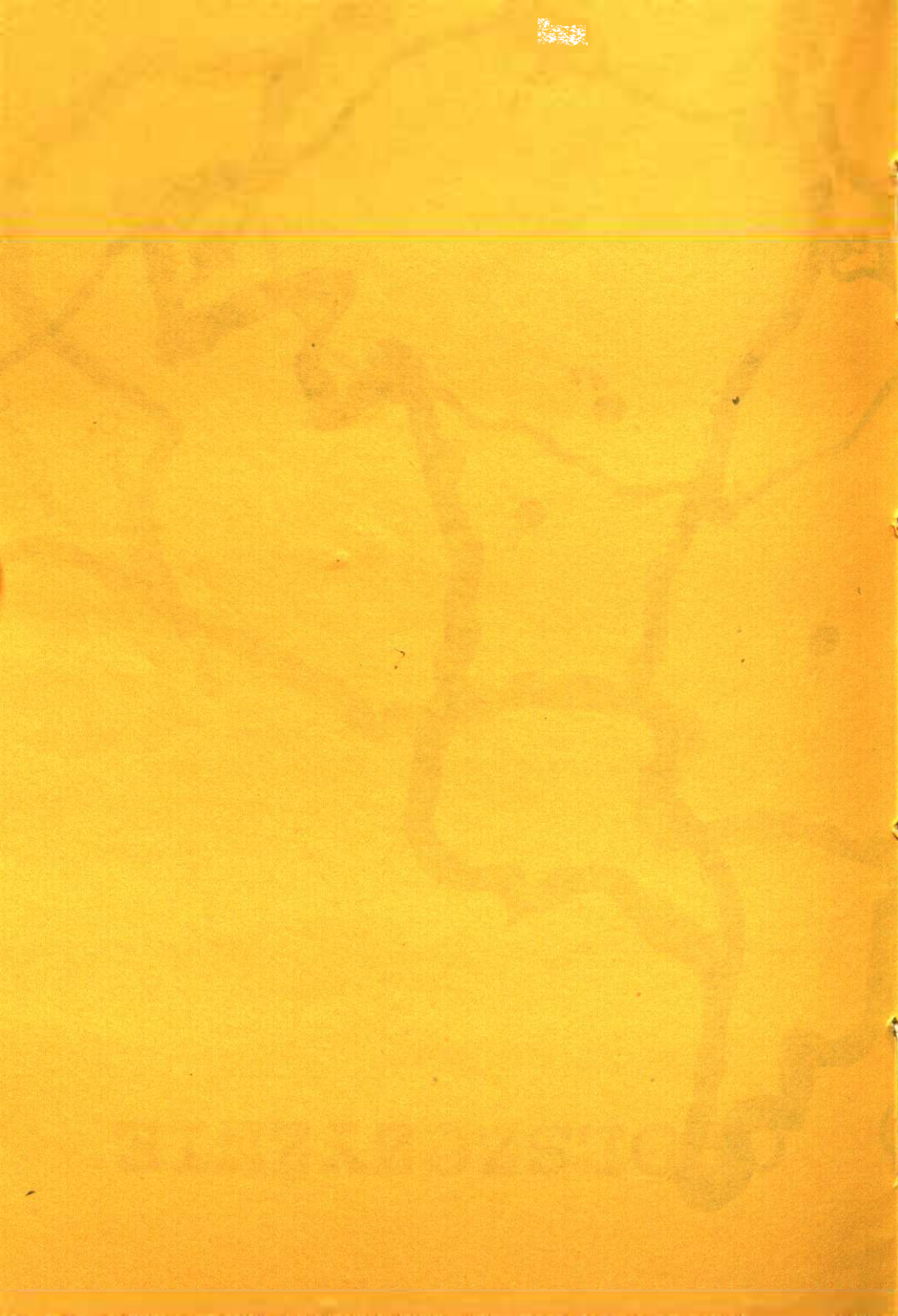

OPOLSZCZYŃNIE

5. КОЈЕМОДЪТНО

WĘDRUJEMY PO OPOLSZCZYŹNIE

Proponujemy młodym czytelnikom zabawę w lekcję geografii, która będzie polegała na pracy z mapą województwa opolskiego.

Zadaniem jest udzielenie poprawnej odpowiedzi na zamieszczone niżej pytania. Wszystkie odpowiedzi należy wpisać lub zaznaczyć na mapie Opolszczyzny.

Zadania:

- I. Wpisz na mapie nazwy ważniejszych miejscowości naszego województwa, które są oznaczone czarnym kółkiem i cyframi od 1 do 18.
- II. Wymień z jakimi województwami graniczy Opolszczyzna. Kolejne województwa zaznaczone są cyframi 1 - 5.
- III. Z jakimi państwami Opolszczyzna graniczy. Wymień i wpisz.
- IV. Wymień dwa jeziora i wpisz ich nazwy. Oznaczone są w legendzie.
- V. Wymień miasta na Opolszczyźnie, w okolicy których znajdują się góry. Wpisz nazwy szczytów.
- VI. Na mapie zaznaczone są rzeki. Wpisz ich nazwy posługując się symbolami zamieszczonymi w legendzie.

ODPOWIEDZI:

- I.
1. Opole
  2. Kędzierzyn-Koźle
  3. Brzeg
  4. Namysłów
  5. Wolczyn
  6. Kluczbork
  7. Niemodlin
  8. Nysa
  9. Otmuchów
  10. Paczków
  11. Głuchołazy
  12. Prudnik
  13. Krapkowice
  14. Głogówek
  15. Głubczyce
  16. Kietrz
  17. Leśnica
  18. Turawa

VI.

- ▲ Stobrawa
- Mała Panew
- ◆ Nysa Kłodzka
- Ścinawa Niemodlińska
- * Osobłoga
- Odra

- II.
1. wałbrzyskie
  2. wrocławskie
  3. kaliskie
  4. częstochowskie
  5. katowickie

- III.
- Czechy
Słowacja

- IV.
- Jezioro Otmuchowskie
Jezioro Turawskie

- V.
- Głuchołazy - Kopa Biskupia
Leśnica - Góra Św. Anny

LEGENDA :

- miasta
- ▲
- ◆
-
-
- * } oznaczenia rzek
- - - jeziora
- ~ granice województw
- ~ granica państwa

WĘDRUJEMY

REPUBLIKA

REPUBLIKA

POLSKA

WOJEWÓDZTWO

WOJEWÓDZTWO

Aleksandra Paniewska
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

**"żyć w straszliwym i cudownym napięciu
w każdej zawsze i wszędzie sekundzie"**
Montaż literacko-muzyczny oparty
na twórczości Edwarda Stachury

W scenariuszu wykorzystano teksty prozatorskie Edwarda Stachury oraz jego piosenki.

Montaż jest tylko propozycją tematycznego doboru materiału, od inwencji realizującego zależy liczba osób, które wezmą udział w inscenizacji, a także forma przedstawienia (może to być np. wieczór poezji czy lekcja biblioteczna).

Piosenki zamieszczone w tekście można potraktować jako tekst do recytacji lub odtworzyć je z kasy (np. w wykonaniu Wolnej Grupy Bukowina), czy wykonać przy akompaniamencie gitary, organków.

Materiał adresowany jest do młodzieży szkół ponadpodstawowych.

Literatura:

1. Encyklopedia powszechna PWN. T.5. Warszawa 1996
2. Edward Stachura: Piosenki. Olsztyn 1986
3. Edward Stachura: Poezja i proza. T.1-5. Warszawa 1987

Edward Stachura (1937-1979), pisarz, urodzony we Francji, od 1948 r. w kraju; w swej twórczości daje przejmujący wyraz poczuciu egzystencjalnego lęku i odrazy do życia w warunkach współczesnej cywilizacji. Jego bohaterowie - wrażliwi, wyobcowani, samotnicy - przeżywający swój los jako "bezustanną ucieczkę przed śmiercią" przyjmując postawę daremnego i bez-silnego buntu; liryki, poematy, opowiadania ("*Falując na wietrze*", 1966), powieści ("*Cała jaskrawość*", 1969, "*Siekierzada*", 1971, "*Się*", 1977), opowieść poetycka ("*Wszystko jest poezją*", 1975) i dialog poetycko-filozoficzny wyrosły z fascynacji buddyzmem ("*Fabula rasa*", 1979). Twórczość i osoba Stachury stały się, zwłaszcza po jego tragicznej śmierci, obiektem kultu w środowiskach młodzieżowych.

Encyklopedia powszechna PWN

Posłuchaj uważnie, po prostu posłuchaj, zrób miejsce,
dla słuchania i wpuść do siebie to, co ci się mówi.

Obudź się, śpiąca Królowno: obudź się, śpiący Królewiczu.
Obudźcie się, albowiem śpicie snem tak twardym,
jakim nie śpi żaden najtwardszy kamień.
Najtwardszy kamień budzi się, gdy zatrzęsie się ziemia.
A Wy, czy budzicie się po tych słowach? Po tych -
tu słowach, co są trzęsieniem takim, że naprawdę
bardzo niewiele podobnych dane było.

(Oto)

Wędrownką jedną życie jest człowieka!
Idzie wciąż!
Dalej wciąż!
Dokąd? Skąd?
Dokąd! Skąd!

Jak zjawia senna życie jest człowieka!
Zjawia się!
Dotknąć chcesz!
Lecz ucieka?
Lecz ucieka!

To nic! To nic! To nic!
Dopóki sił
Trzeba żyć! Trzeba żyć!
Będę żyć!

To nic! To nic! To nic!
Dopóki sił
Będę szedł! Będę biegł!
Nie dam się!

Wędrownką jedną życie jest człowieka!
Idzie tam!
Idzie tu!

*Brak mu tchu?
Brak mu tchu!*

*Jak chmura zwiewana życie jest człowieka!
Płynie wzwyż!
Płynie w niż!
Śmierć go czeka?
Śmierć go czeka!*

*To nic! To nic! To nic!
Dopóki sił
Trzeba żyć! Trzeba żyć!
Będę żyć!*

*To nic! To nic! To nic!
Dopóki sił
Będę szedł! Będę biegł!
Nie dam się!*

(Wędrownką życie jest człowieka)

Życ w straszliwym i cudownym napięciu w każdej zawsze i wszędzie sekundzie. Bo chyba tylko w ten sposób można nie dopuścić do rozprzęgnięcia się, do rozwleczenia się, do rozklejenia, do rozmazania się tak zwanej rzeczywistości i siebie w tej rzeczywistości.

(Wszystko jest poezja)

Co się zatem musi wydarzyć, żeby się coś zaczęło dziać?[...]

- Musi pojawić się drugi człowiek.

- I wtedy dzieje się?

- Wtedy dzieje się

- Co dzieje się?

- Dzieje się to, co dzieje się pomiędzy nimi.

- Czym jest to, co dzieje się pomiędzy nimi?

- Współistnieniem, społeczeństwem, ludzkością, życiem światowym.

(Fabula rasa)

Cokolwiek pomiędzy ludźmi kończy się - znaczy: nigdy
nie zaczęło się. Gdyby prawdziwie się zaczęło - nie
skończyłoby się. Skończyło się, bo nie zaczęło się.
Cokolwiek prawdziwie się zaczyna - nigdy się nie kończy.

(Oto)

Jeszcze zdążymy w dżungli ludzkości siebie odnaleźć,
Tęskność zawrotna przybliży nas.
Zbiegną się wreszcie tory sieroce naszych dwu planet.
Cudnie spokrewnią się ciała nam.

Jest już za późno!
Nie jest za późno!
Jest już za późno!
Nie jest za późno!

Jeszcze zdążymy tanio wynająć małą mansardę
Z oknem na rzekę lub też na park;
Z łóżem szerokim, piecem wysokim, ściennym zegarem;
Schodzić będziemy codziennie w świat.

Jest już za późno!
Nie jest za późno!
Jest już za późno!
Nie jest za późno!

Jeszcze zdążymy naszą miłością siebie zachwycić,
Siebie zachwycić i wszystko w krąg.
Wojna to będzie straszna, bo Bóg nas będzie chciał zniszczyć,
Lecz nam się uda zachwycić go.

Jest już za późno!
Nie jest za późno!
Jest już za późno!
Nie jest za późno!

(Jest już za późno, nie jest za późno)

Miłość nie jest przede wszystkim słowem. Żadnym słowem. [...] Miłość jest spontanicznym, bezinteresownym czynieniem miłości. tak jak słońce jest spontanicznym, bezinteresownym promieniowaniem słoneczności.

(*Fabula rasa*)

Postuchaj, porzucony przez nią,
Nieznany mój przyjacielu:
W rozpacz swojej
Nie wychodź na balkon, nie wychodź;
Do bruku z góry nie przychodź, nie przychodź;
Na smugę cienia nie wbiegaj;
Zaczekaj trochę, zaczekaj!

Postuchaj, porzucona przezeń,
Nieznana ma przyjaciółko:
W rozpacz swojej
Nie wychodź na balkon, nie wychodź;
Do bruku z góry nie przychodź, nie przychodź;
Na smugę cienia nie wbiegaj;
Zaczekaj trochę, zaczekaj!

Przysięgam wam, że płynie czas!
Że płynie czas i zabija rany!
Przysięgam wam, przysięgam wam,
Przysięgam wam, że płynie czas!
Że zabija rany - przysięgam wam!

Tylko dajcie mu czas,
Dajcie czasowi czas
(Zwólcie czarnym przetoczyć się chmurom
Po was, przez was i między ustami,
I oto dzień przychodzi, nowy dzień,
One już daleko, daleko za górami!)

Tylko dajcie mu czas,
Dajcie czasowi czas,
Bo bardzo, bardzo,
Bardzo szkoda
Byłoby nas!

(*Czas płynie i zabija rany*)

Człowiek, z czego jest zbudowany?
Z jednej wielkiej rany.

(Oto)

Posłuchaj uważnie, po prostu posłuchaj; nie myśl, nie rozważaj, nie analizuj, tylko słuchaj.

Pojawiasz się, żeby cierpieć i tym samym (czy chcesz tego, czy nie) cierpienie świata mnożyć. Twoje zaistnienie jest cierpieniem, bo nie jest prawdziwym istnieniem, lecz jedynie poczuciem istnienia, poczuciem istnienia osobowego, osobnego, odrębnego, szczególnego, wyjątkowego, ekskluzywnego, prywatnego. Prywata istnienia to twoje nieszczęście...

*Minęło wiele miesięcy,
Ale mnie nic nie minęło;
Czas dla mnie w miejscu przystanął;
Takie jest chłopczy, takie jest piekło.*

*Na odgłos kroków po schodach
Serce wciąż skacze do gardła,
Ze może jednak ona,
Ona-to: piękna moja zagłada.*

*Ach, kiedy znowu ruszą dla mnie dni?
Noce i dni!
I pory roku krążyć zaczął znów
Jak obieg krwi:
Lato, jesień, zima, wiosna -
Do Boliwii droga prosta!
Wiosna, lato, jesień, zima;
Nic mi się nie przypomina!*

*Ni żyć już można, ni umrzeć.
Wyplakane łzy doszczętnie;
Oddycham ledwie i z bólem,
Kością mi w gardle staje powietrze.*

*Czy tak już będzie i będzie,
Boże mój, Boże, mój Boże;
Zawsze i wszędzie w obłądnie,
Boże mój, wbiłeś we mnie wszystkie noże!*

*Ach, kiedy znowu ruszą dla mnie dni!
Noce i dni!*

I pory roku krążyć zaczną znów

Jak obieg krwi:

Lato, jesień, zima, wiosna -

Do Boliwii droga prosta!

Wiosna, lato, jesień, zima;

Nic mi się nie przypomina!

(Ach, kiedy znowu ruszą dla nie dni)

Wszędzie tylko Ja, Ja, Ja, Albo My, My, My, co jest niczym innym jak Ja pomnożonym przez sto, przez tysiąc, przez milion, miliard, biliard. Martwa monotonia nie poruszana najdrobniejszym powiewem odżywczego wiatru. Ani jednego oddechu prawdziwego życia, a tylko jakieś żalodne, rozpaczliwe, tragiczne poczucie czegoś, nazywane życiem i kończące się wcześniej czy później tam, gdzie jest miejsce martwoty: na cmentarzu. A wszystko przez podział na Ja i nie Ja.

W rzeczywistości wszystko jest jedną niepodzielną jednością.

(Fabula rasa)

Nie rozdziobią mnie kruki

Ni wrony ani nic;

Nie rozszarpią na sztuki

Demonów wściekłe kły.

Ruszaj się, Głowo, idziemy ku słońcu;

Rzecz jasna, brakuje tam nas;

Od stania w miejscu niejeden już złądził,

Niejeden złądził już świat.

Nie omami mnie forsa

Ni sławy pusty dźwięk;

*Inną ja ścigam postać:
Realnej Zjawy tren.*

*Ruszaj się głowo, idziemy ku słońcu;
Rzecz jasna, brakuje tam nas;
Od stania w miejscu niejeden już złądził,
Niejeden złądził już świat.*

*Nie upadnę tak nisko,
Jak sobie roi śmierć;
Urna bardzo za płytka;
Pofrunę w górę gdzieś.*

*Ruszaj się, Głowo, idziemy ku słońcu;
Rzecz jasna, brakuje tam nas;
Od stania w miejscu niejeden już złądził,
Niejeden złądził już świat.*

(Nie rozdziobią mnie kruki)

Posłuchaj. Się powie o tym wszystko... a ty tylko słuchaj. Nie potakuj, nie zaprzeczaj.

- Kim jestem?

- Tyś jest swoim Ja. Tyś nazwiskiem. Podpisem na papierze. Wizytówką na drzwiach. Inicjałami na sygnecie. Imieniem na kartce kalendarza. Próżnym słowem. Suchą sylabą. Martwą literą.

- Niczym więcej?

- Niczym mniej.

(Fabuła rasa)

Nie udawaj, bądź tym, kim jesteś.

Ludzie są czarni, ludzie są biali, ludzie są czerwoni, ludzie są żółci. Brakuje, przez pryzmat patrząc, ewidentnie ludzi niebieskich. Gdzie są niebiescy?

Powiedzmy spokojnie tak: niebo jest rzeczą bezwątpliwie niebieską.

(Oto)

*Życie to nie teatr, mówisz ciągle, opowiadasz;
Maski coraz inne, coraz myłne się nakłada;
Wszystko to zabawa, wszystko to jest jedna gra
Przy otwartych i zamkniętych drzwiach.*

To jest gra!

*Życie to nie teatr, ja ci na to odpowiadam;
Życie to nie tylko kolorowa maskarada;
Życie jest straszniejsze i piękniejsze jeszcze jest;
Wszystko przy nim blednie, blednie nawet sama śmierć!
Ty i ja - teatry to są dwa.*

Ty i ja!

*Ty - ty prawdziwej nie uronisz tży.
Ty najwyżej w górę wznosisz brwi.
Nawet kiedy źle ci jest, to nie jest źle.*

Bo ty grasz!

*Ja - duszę na ramieniu wiecznie mam.
Cały jestem zbudowany z ran.
Lecz kaleką nie ja jestem, tylko ty!*

(Życie to nie teatr)

I tak człowiek - nikt mówi: poznajcie się, zacznijcie od początku, nie możecie go przeskoczyć...

Mówi: spróbowaliście wszystkich zabezpieczeń, wszystkich oparć, wszystkich osłon, i widzicie chyba, że to wszystko na nic, bo strach was nie opuszcza; spróbujcie zatem jedynej rzeczy, której jeszcze nie spróbowaliście: odkryjcie się, odsłońcie się, porzućcie wszystkie wasze fortyfikacje, i zobaczcie, a nuż to właśnie okaże się być trwałą bazą, niezniszczalnym fundamentem, niepodważalnym kamieniem węgielnym nowego życia

(Fabula rasa)

Jeżeli idzie o kierunki - powiedział Michał Kątny - to są dwa: promieniście i do przodu; właściwie jest to jeden kierunek: promieniście do przodu. Jak gwiazda. Na przykład... A jeżeli nie daje rady promieniście, to przynajmniej do przodu. Jak obłoki.

(Z wypowiedzi rozproszonych)

Co jest twoją pierwszą rzeczą, najmiłszą człowieku?

Twoją pierwszą rzeczą jest zobaczyć, że twoja zewnętrzność jest dokładnie twoją wewnętrznością, i zobaczyć, że dopóki ta wewnętrzność (czyli Ty) nie uciszy się, to będzie ona zawsze uzewnętrzniać się, wprowadzając cię w nagminny błąd. Zobacz to i to całkowicie wystarczy. Wtedy wyłoni się prawdziwy świat.

(Oto)

Człowiek - nikt mówi: to nie do wiary, to niewiarygodne, wystarczy być uważnym i nie narkotyzować się, nie otumaniać się, a jeżeli otumaniacie się, zauważcie to, i to wszystko...

Mówi: niechaj każdy, od najniższego do najwyższego, pochyli się nad sobą, odkryje się samemu sobie, bez usprawiedliwiania się, bez potępiania się, bez osądzania.

(Fabula rasa)

Zaprawdę godnym i sprawiedliwym
Słusznym i zbawiennym jest
Śmiać się głośno
Płakać cicho
Deszcz wstaje
Sady kwitną
I tego trzymać się trzeba

Zaprawdę godnym i sprawiedliwym
Słusznym i zbawiennym jest
Żeby człowiek
W życiu onym
Sprawiedliwym
Był i godnym

Żeby człowiek
Był człowiekiem
Lecą liście
Szumi w lesie,
Wiatr z obłoków
Warkocz plecie
I tego trzymać się trzeba

(Missa pogana)

Kim jestem!

Jest rzeka. Piękna, nieporównywalna, niepowtarzalna, zawsze nowa, a nieprzemijająca. Rzeka życia. Rzeka - życie.

Na rzece jest most. Arcydziwaczny. Most, który nie wie, skąd wziął się, nie wie też, po co wziął się, nie wie, czym jest, nie wie nad czym, nie wie nic, a wszystko wydaje mu się. Nie widzi ani nawet nie domyśla się płynącej pod nim rzeki życia. Wydaje mu się, że on jest rzeką życia.

Tyś jest tym mostem

(Fabula rasa)

Więc obudź się, najmilsza; obudź się najmilszy. Wyjdź na pole i spójrz dookoła, i spójrz pod stopy na ziemię, i spójrz nad głowę na niebo, i dziwuj, i dziwuj się, bo przecież jest czym. Skąd to wszystko jest i czym to wszystko jest? Widzisz, jakie to ogromne, żywe i coraz inaczej piękne.

(Oto)

A ja się śmieję.

Ja znam bory, knieje

Ja znam ostatnie ziemskie łąki,

Nad kwiatami tam brzęczą złote bąki.

W rzece niezatrutej baraszkują pstrągi.

Zwierzęta mówią po swojsku!

Listowie nie szumi o wojsku.

Symbole nie włączają się samopas.

Promienie słońca siadają na oczach

I nikt już nie pognębi mnie.

(Piosenka szalonego jakiegoś przybłądy)

Nie ma takiego miejsca w całym bezgranicznie wszechświecie, gdzie nie kwitnąłby kwiat. Wszędzie, wszędzie - kwiaty. Wonne, widzialne, dotykalne.

Jeśli ludzie ich nie czują, nie widzą, nie dotykają płatkami skrzydełek nosowych, płatkami oczu, płatkami palców czy warg - to tylko jedynie dlatego, że są przywalone stosomii śmiecia; nieoczywistego, wymyślonego, dusznego, stęchłego.

Czyjego? No czyjego?

(Oto)

Kiedy się obudziłem, rano było. Jasny dzień. Położyłem się wieczorem i obudziłem się rano. Co powiedziałem? Położyłem się wieczorem i obudziłem rano. Tak powiedziałem. Ech, Gałązko Jabłoni, co ja widzę? Co ja tu widzę wprost olśniewająco? Położyłem się wieczorem i obudziłem się rano. Przecież to jest jedno z najpiękniejszych zdań świata, to jest olśniewające, to jest snop światła w same oczy, w same usta. Jak mogłem przedtem tego nie zauważyć? Ile razy wypowiedziałem to zwyczajne proste zdanie, nie zdając sobie sprawy, nie widząc, ślepy, że to jest przecież cud, opisanie cudu.

(Siekierzada)

a, e, i, o

o, u, e, a

i, e, a, o

u, u, u, u,

Nie ma Słów!

(nie ma słów!)

Nie ma Słów!

(nie ma słów!)

by wysłowić można świat

(Z wypowiedzi rozproszonych)

Słońcem byliśmy!

Cieniem jesteśmy!

Słońcem będziemy!

Dziećmi swych dzieci!

Dziećmi swych dzieci!

(Piosenka której nie da się przestać śpiewać)

Opadły mgły i miasto ze snu się budzi,

Górą czmycha już noc:

Ktoś tam cicho czeka, by ktoś powrócił;

Do gwiazd jest bliżej niż krok!

Pies się włóczy popod murami - bezdomny;

Niesie się tęsknota czyjaś na świata cztery strony!

A Ziemia toczy, toczy swój garb uroczy;

Toczy, toczy się los!

Ty, co płaczesz, ażeby śmiać mógł się ktoś
- Już dość!
Odpędź czarne myśli
Dość już twoich łez!
Niech to wszystko przepadnie we mgłę!
Bo nowy dzień wstaje,
Bo nowy dzień wstaje.
Nowy dzień!

Z dusznego snu już miasto tu się wynurza,
Słońce wschodzi gdzieś tam;
Tramwaj na przystanku zakwitł jak róża;
Uchodzą cienie do bram!
Ciągną swoje wózki - dwukółki mleczarze;
Nad dachami snują się sny podlotków pełne marzeń!
A Ziemia toczy, toczy swój garb uroczy,
Toczy, toczy się los

Ty, co płaczesz, ażeby śmiać mógł się ktoś
- Już dość!
Odpędź czarne myśli!
Porzuć błędny wzrok!
Niech to wszystko zabierze już noc!
Bo nowy dzień wstaje,
Bo nowy dzień wstaje,
Nowy dzień!

(Opadły mgły, wstaje nowy dzień)

Naprawdę i niezależnie od innych rzeczy, cóż to za niesamowita cudowna "przygoda" - to życie, to moje życie.
(Z wypowiedzi rozproszonych)

... Wiem tak: żyjąc, ocieram się o śmierć prawie co krok, prawie co myśl. Żyjąc muskam śmierć co chwila...
Kiedy umrę, w co nie wierzę, więc kiedy umrę, nie ja będę muskał życie, ale życie muśnie mnie, kiedy ktoś Żywy o mnie pomyśli. Może ty, który w tej chwili nie narodzony jeszcze, ty, który w tej chwili, już narodzony, pomyślałeś o mnie, kiedy mnie już nie ma.
(Cała jaskrawość)

Zwalić by można się z nóg

Co rusz

Co krok

Co noc

To szloch;

I rozpacz.

Ale czy warto?

Może nie warto?

Chyba nie warto...

Raczej nie warto.

Nie, nie - nie warto.

Zginać by można jak nic:

Do żył

Jest nóż:

Lub w dół

Na bruk

Z wysoka.

Ale czy warto?

Może nie warto?

Chyba nie warto...

Raczej nie warto.

Nie, nie - nie warto.

Jechać by można do miast

Lub w las,

Na błoni;

Na koń

I goń

Nieboskon.

Ale czy warto?

Może nie warto?

Ech, chyba warto...

Tak, tak - to warto.

Bardzo to warto.

O, tak - to warto.

Jeszcze jak warto.

(Co warto)

NOWOŚCI O ŚLĄSKU OPOLSKIM

(wybór książek zakupionych przez WBP w Opolu do księgozbioru śląskiego)

Dmochowski Zygmunt:
Wezbrana rzeka. - Opo-
le: Wers, 1997. - 101 s.

"Wezbrana rzeka" jest piątym tomikiem poetyckim. Poprzedziły go: "Potargane anioły", "Żarna i ziarna", "Skaczące światło", "Jaskrawość przestrzeni". Zygmunt Dmochowski jest również autorem powieści historycznej "Płonąca sól" oraz poematu "Z księgi pogan". Wśród zamieszczonych w tomiku wierszy kilka poświęconych jest opolskim miastom: Brzegowi, Kluczborkowi, Kędzierzynowi.

Gorgolewski Wojciech,
Tomczak Eugeniusz:
Grodziska Górnego Ślą-
ska i Zagłębia Dąbrow-
skiego z lotu ptaka. - Ka-
towice: Centrum Dzie-
dzictwa Kulturowego
Górnego Śląska, Genera-
lny Konserwator Zabytków,
Oddział Katowicki
Stowarzyszenia Nauko-
wego Archeologów Pol-
skich, 1996. - 92,[5] s.; il.

Album jest owocem współpracy archeologa i fotografa. W polskiej literaturze archeologicznej jest to pierwsze tego rodzaju wydawnictwo. Najstarszą z prezentowanych warowni jest grodzisko w Jędrychowicach w gm. Branice. W albumie zamieszczono zdjęcia i krótkie informacje o grodziskach z 24 miejscowości naszego województwa, m.in.: Biadacza, Chrzelic, Domecka, Izbicka, Kielczy, Laskowic, Lędzin, Mańkowic, Murowa, Naczęsławic, Płużnicy, Starego Lasu, Włodzienia, Żlinic.

Kucharz Edward: Ślady św. Wojciecha na opolskiej ziemi. - Opole: Wydaw. św. Krzyża, 1997. - 47+[37]s.tabl.

Jubileusz 1000-lecia śmierci św. Wojciecha zaowocował publikacją, w której czytelnik może odnaleźć wiadomości na temat pobytu św. Wojciecha na Śląsku, a zwłaszcza w Opolu. W pierwszej części autor przedstawia pochodzenie św. Wojciecha, jego pracę biskupią, misyjną i okoliczności męczeńskiej śmierci, w drugiej, w oparciu o istniejące przekazy, podania, przedstawia pobyt św. Wojciecha w Opolu.

Madajczyk Piotr: Przyłączenie Śląska Opolskiego do Polski 1945 - 1948. - Warszawa: Instytut Studiów Politycznych PAN, 1996. - 319,[3] s.

Praca osnuta jest wokół trzech głównych zagadnień. Przedstawienia wydarzeń mających miejsce podczas wkraczania Armii Czerwonej na Śląsk Opolski i ich wpływu na nastawienie ludności do Polski, bliższego poznania sytuacji politycznej na tych ziemiach oraz polityki narodowościowej i form terroru władz polskich wobec ludności miejscowej. Autor opisuje obozy dla Niemców na terenie Śląska Opolskiego.

Raport o stanie kultury wsi w województwie opolskim / oprac. red. Stanisław Gawlik, Tadeusz Soroczyński. - Opole: Opolskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe, 1997. - 79 s.

Przeobrażenia lat dziewięćdziesiątych na wsi opolskiej wpłynęły w sposób istotny na zmianę życia kulturalnego jej mieszkańców. Niektóre instytucje kultury upadły, inne zmieniły formy działania, powstały nowe. Raport przedstawia wiele aspektów życia kulturalnego na wsi, m.in. omawia rolę szkoły i kościoła w rozwoju kultury wsi, prezentuje ośrodki kultury: izby regionalne, muzea, instytucje charytatywne, czytelnictwo na wsi, amatorski ruch artystyczny, towarzystwa regionalne, prasę lokalną itd.

KONFERENCJE * SEMINARIA * SPOTKANIA

22 maja 1997 roku byliśmy uczestnikami konferencji naukowej przygotowanej przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Opolskiego pt. *"Informacja naukowa w regionie"*. Konferencja została zorganizowana z okazji podsumowania współpracy bibliotek naukowych Katowic i Opola w programie TEMPUS.

W pierwszej części spotkania zaproszone opolskie biblioteki: Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Biblioteka Główna Politechniki Opolskiej, Biblioteka Instytutu Ciężkiej Syntezy Organicznej w Blachowni oraz Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka prezentowały działalność informacyjną w swoich placówkach, dzieliły się spostrzeżeniami, doświadczeniami i uwagami a także relacjonowały przebieg komputeryzacji: zastosowane programy komputerowe, swoje bazy informacyjne, wykorzystanie usług Internetu.

Druga część konferencji poświęcona była podsumowaniu współpracy między Biblioteką Główną Uniwersytetu Opolskiego a Biblioteką Główną Akademii Ekonomicznej w Katowicach i Biblioteką Główną Uniwersytetu Śląskiego w ramach programu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji TEMPUS. Celem działającego konsorcjum bibliotek było dostosowanie poziomu działalności informacji naukowej w uczelniach do standardów przyjętych w krajach Unii Europejskiej. W konferencji uczestniczyli również zaproszeni goście bibliotek zagranicznych z Francji, Belgii i Niemiec wspomagających realizację programu.

Na zakończenie uczestnicy konferencji mieli okazję obejrzeć opracowany po raz pierwszy w Opolu CD-ROM, na którym zamieszczono zbiory trzech bibliotek: Biblioteki Głównej UO, Biblioteki Głównej PO i WBP w Opolu.

Hanna Jamry
Dział Informacyjno-Bibliograficzny

Funkcjonowanie bibliotek publicznych po reformie samorządowej zostało uzależnione od decyzji samorządów terytorialnych. Niektóre decyzje zapewniły bibliotekom dobre warunki realizacji statutowych zadań, inne niekorzystnie wpłynęły na organizację działalności bibliotecznej, a były też takie, które spowodowały likwidację wielu bibliotek.

Doświadczeniom bibliotek w warunkach samorządności poświęcona była dwudniowa ogólnopolska konferencja "*Biblioteka Samorządowa w Polsce*", która odbyła się w dniach 24 - 26 kwietnia 1997 r. w Miąkkówku k/Płocka.

Organizatorami konferencji byli: Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Płocku. Na konferencji wygłoszono następujące referaty:

- "Biblioteki samorządowe województwa płockiego" Bożena Strzelecka (WBP Płock)
- "Samorząd i biblioteka na przykładzie miasta Sierpca" - Jan Burakowski (MBP Sierpc)
- "Państwo - samorząd terytorialny; wzajemne relacje, prawa i obowiązki" - Elżbieta Łojko (Uniwersytet Warszawski)
- "Publiczne biblioteki samorządowe w Polsce (1990 - 1995). Zmiany w substancji materialnej i usługach" Andrzej Tyws (WBP Wałbrzych)
- "Status prawny bibliotek samorządowych w Polsce" - Wojciech Szymanowski (WBP Kielce)
- "Współpraca z samorządem na przykładzie bibliotek jeleniogórskich" - Mirosława Joško (WBP Jelenia Góra).

Konferencji towarzyszyły prezentacje Wydawnictwa AMBER i wydawnictw płockich.

Alicja Bujak
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

W dniach 19 - 23.05.1997 r. w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą odbyły się warsztaty "*Między stronami - między wierszami*". Organizatorami tego szkolenia byli: Departament Szkolnictwa Artystycznego

Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Centrum Sztuki Współczesnej.

Program warsztatów opracowały: Maria Parczewska (Laboratorium Edukacji Twórczej Centrum Sztuki Współczesnej) i Grażyna Walczewska-Klimaczak (Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego). W warsztatach uczestniczyła 20 osobowa grupa instruktorów i bibliotekarzy z wojewódzkich bibliotek publicznych.

Program pięciodniowego szkolenia obejmował zajęcia praktyczne z pedagogiki zabawy, integracji grupy jak również wyzwalał możliwości twórcze uczestników. Bibliotekarze poszerzyli swoją wiedzę o nowoczesne metody pedagogiki, mogli wypracować własną metodę pracy, która powinna uwzględniać zarówno warunki i potrzeby biblioteki jak też dostosować propozycje do możliwości czytelników.

*Małgorzata Bartoszevska
Dział Instrukcyjno-Metodyczny*

W dniach 22 - 25.04.1997 r. przebywała w Białgorodzie, na zaproszenie Państwowej Publicznej Biblioteki Naukowej trzyosobowa delegacja w składzie: Tadeusz Chrobak (dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu), Wiesława Kośniewska (starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Opolu), Violetta Łabędzka (pracownik Działu Informacyjno-Bibliograficznego Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu).

Delegacja z Opolo zapoznała się z organizacją Biblioteki, poznała pracę poszczególnych działów, formy z jakimi Biblioteka wychodzi naprzeciw zmieniającym się potrzebom czytelników (szczególnie miejsce, w nowych warunkach zajmuje działalność informacyjna). Spotkanie z kierownikami działów umożliwiło wymianę doświadczeń związanych m.in. z komputeryzacją, zaprezentowanie sukcesów oraz przedstawienie kłopotów z jakimi borykają się biblioteki w obecnej sytuacji ekonomicznej.

Delegacja z Opolo uczestniczyła również w trzydniowym, międzynarodowym seminarium zorganizowanym przez Bibliotekę Publiczną

w Białgorodzie p.t.: "Biblioteka przyszłości: doświadczenia i możliwości". Spotkanie było dyskusją nad nowym wizerunkiem biblioteki, wykorzystaniem nowoczesnych technologii w pracy bibliotekarzy. Zaprezentowano możliwości jakie niesie ze sobą Internet. Pracownicy Naukowej Biblioteki w Białgorodzie podzielili się z uczestnikami seminarium doświadczeniami, które zdobyli w czasie szkoleń przeprowadzanych w Stanach Zjednoczonych. Wypowiedzi ich były przesiąknięte ideą biblioteki jako centrum informacji, poruszano problemy dostępu do informacji oraz związaną z tym swobodę słowa i swobodę intelektualną. Zaprezentowano przywiezione ze Stanów Zjednoczonych szkoleniowe i reklamowe filmy ilustrujące poszczególne zagadnienia.

W trakcie pobytu goście z Opola mieli również możliwość poznać wybrane biblioteki i ośrodki kultury regionu białgorodzkiego. Szczególną uwagę zwróciła biblioteka stworzona przy cerkwi bł. Piotra i Pawła oraz ośrodek w dużym centrum przemysłowym Gubkin.

Viola Łabędzka
Dział Informacyjno-Bibliograficzny

WIEŚCI Z ...

Grodkowa

Zapraszamy bibliotekarzy do wspólnego redagowania nowej rubryki, w której pragniemy zamieszczać krótkie informacje o ciekawych wydarzeniach w bibliotekach. Piszcie zatem o tym co Waszym zdaniem warto zamieścić na łamach naszego kwartalnika. Wydrukujemy na pewno.

Redakcja

DZIEŃ BIBLIOTEKARZA

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich ogłosiło dzień 8 V Dniem Bibliotekarza. Z tej okazji Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Grodkowie zorganizowała spotkanie bibliotekarzy wszystkich sieci z terenu Miasta i Gminy Grodków.

W uroczystości wziął udział Burmistrz Grodkowa Józef Kosła który wręczył obecnym i byłym pracownikom biblioteki nagrody książkowe.

Spotkanie zostało uświetnione odczytem dr. Bogusława Bednaraka pt. "Rozważania o księdze i książce".

*Alicja Biesaga
Dyrektor MiGBP w Grodkowie.*

KONKURS - "SMAKOŁYKI ANI Z ZIELONEGO WZGÓRZA"

W Oddziale dla Dzieci MiGBP w Grodkowie taka forma pracy z czytelnikiem, jaką jest konkurs cieszy się dużym zainteresowaniem. Aby urozmaicić jego charakter zorganizowałam tym razem konkurs kulinarny.

Do udziału zostali zaproszeni uczniowie kl. VI-VIII szkół podstawowych z terenu miasta. Zadaniem uczestników było wybranie z "Książki Kucharskiej Ani z Zielonego Wzgórza" jednego z przepisów i przyniesienie gotowej potrawy w wyznaczonym dniu do biblioteki. Ponieważ dysponowałam jednym egzemplarzem tej książki, przepisy odbijałam na ksero. Wszystkie dostosowane były do możliwości dzieci, jednak zdarzały się i takie, które wymagały większego nakładu pracy. I właśnie takie miały największe powodzenie.

Do komisji zaprosiłam mistrza ciastkarstwa i cukiernictwa oraz nauczycielki zajęć praktyczno-technicznych. Pod uwagę brano zarówno smak jak i sposób dekoracji przyrządzanych przez dzieci wyrobów. Uczestnicy konkursu musieli wykazać się znajomością poszczególnych etapów pracy. Szczególnym powodzeniem cieszyły się torty, ciasteczka i lody.

Na zakończenie odbyła się wspólna degustacja smakołyków. Wszystkie dzieci biorące udział w konkursie zostały nagrodzone.

Anna Woźniakowska
Oddział dla Dzieci MiGBP w Grodkowie

KONKURS "Z PRZESZŁOŚCI I TERAŹNIEJSZOŚCI..."

Jednym z zadań biblioteki jest udostępnianie i rozpowszechnianie zbiorów o regionie. Aby wzbudzić zainteresowanie czytelników informacją o regionie postanowiliśmy zorganizować konkurs pt. "Z przeszłości i terażniejszości Miasta i Gminy Grodków". Hasło konkursu nawiązuje do tytułu pierwszej powojennej publikacji o Grodkowie.

Konkurs przeznaczony był dla uczniów klas VIII i miał na celu przybliżenie młodemu czytelnikowi wiedzy o naszej gminie, jej historii, kulturze i współczesnym życiu oraz wyrobienie u młodzieży umiejętności posługiwania się księgozbiorem i warsztatem informacyjnym (kartoteki regionalne) w wyszukiwaniu potrzebnych materiałów.

Do współorganizacji konkursu została zaproszona Biblioteka Pedagogiczna, która w oparciu o program lekcji przedmiotu "wiedza o społeczeństwie", opracowała pytania dotyczące zasad wyboru i funkcjonowania samorządu terytorialnego. Naszym zadaniem natomiast było przygotowanie pytań:

" z przeszłości" - historia miasta, zabytki znajdujące się na terenie gminy,

" i teraźniejszości" - walory przyrodnicze i krajoznawcze gminy Grodków, znajomość środowiska.

Propozycję udziału w konkursie wysłaliśmy wszystkim szkołom z terenu grodkowskiego. Każda szkoła otrzymała szczegółowo opracowany regulamin konkursu, kartę zgłoszenia oraz zestawienie bibliograficzne materiałów dotyczących regionu jakimi dysponuje nasza biblioteka. Aby szanse były wyrównane, każda szkoła otrzymała także gotową charakterystykę Miasta i Gminy Grodków.

Datę konkursu wyznaczaliśmy na 7 maja. O godzinie 9.00 dwudziestu siedmiu ośmioklasistów z całej gminy rozpoczęło III-etapową rywalizację. Poziom wiedzy młodzieży okazał się wysoki, a dobra znajomość historii miasta nawet zaskakiwała. Piętnastu uczestników prawie bezbłędnie odpowiedziało na pytania testowe i przeszło do następnych etapów, które aby nie przypominały zwykłej klasówki miały ciekawą formę. Łączna punktacja wyłoniła zwycięzców.

Uczestników konkursu nagrodziliśmy rysunkami naszego lokalnego twórcy Jana Uhlika. Pięknie wydany zbiór prac wykonanych piórką, przedstawiających zabytki Grodkowa ucieszył wszystkich. Urozmaiceniem konkursu było też zawiedzenie wystawy pt. "Ziemia Grodkowska w rysunku" z samym autorem prac Janem Uhlikiem.

Za rok chcielibyśmy się spotkać z młodzieżą i zaproponować jeszcze lepszą i weselszą formę zabawy, połączoną ze zdobywaniem wiedzy.

Iwona Cieśla

Czytelnia MiGBP w Grodkowie

Z ŻYCIA SBP

W ostatnim dniu kwietnia z inicjatywy ZO SBP członkowie stowarzyszenia oraz bibliotekarze niezrzeszeni wzięli udział w wycieczce do Krakowa, której głównym celem było obejrzenie największej w historii polskiego muzealnictwa wystawy poświęconej epoce Młodej Polski pt. *"Koniec wieku"*.

Podziwialiśmy obrazy i pastele, rysunki i grafiki, rzeźby oraz dzieła sztuki użytkowej: meble, tkaniny, stroje, porcelanę itp., łącznie w liczbie 640 obiektów autorstwa 110 artystów.

Obiekty zestawiono problemowo wokół trzynastu haseł - wtajemniczeń będących jednocześnie tytułami poszczególnych obrazów i rzeźb.

Uzupełnieniem przepięknej wystawy w gmachu głównym Muzeum Narodowego było zwiedzenie jego oddziałów, tj. Muzeum Stanisława Wyspiańskiego oraz Domu Józefa Mehoffera.

Niezwyčajną porcją wrażeń tego dnia niektórzy bibliotekarze dopełnili niepowtarzalnym smakiem małej czarnej w Jamie Michalika. Było pysznie!

W dniach 13 - 14.06. w Warszawie-Miedzeszynie odbyła się Ogólnopolska Konferencja *"Społeczno-kulturalna i zawodowa kreatywność bibliotekarzy"*.

80-lecie SBP, a więc jubileuszowy charakter konferencji sprawił, iż dominowało w niej spojrzenie wewnątrzorganizacyjne i programowe. Wygłoszono 18 referatów, w których przedstawiono wieloletni dorobek Stowarzyszenia. Ukazano liczne inicjatywy SBP w dziedzinie ustawodawstwa (St.Czajka, B.Howorka), finansowego wspomagania bibliotek, działalności wydawniczej (M.Drzewiecki, J.Nowicki), fachowej edukacji i doskonalenia oraz komputeryzacji bibliotek, współpracy międzynarodowej oraz udziału polskich przedstawicieli w agendach IFLA i wielu innych dziedzinach życia społecznego.

Zastanawiano się (J.Zajac) jak organizacja może pomóc bibliotekarzom, aby ich praca była bardziej skuteczna. Refleksjami nad aksjologią stowarzyszeniowego ruchu bibliotekarzy podzielił się J.Burakowski, a problemy normatywnych uwarunkowań w bibliotekarstwie polskim przedstawił B.Howorka.

Wartości etyczne zawodu były przedmiotem rozważań Z.Żmigrodzkiego, który podkreślił, iż obok wiedzy i umiejętności bibliotekarza najważniejsza jest postawa osobowa i etyczna, dzięki której biblioteka może, a raczej powinna być dostępna i przyjazna czytelnikowi.

A. Tyws w swoim wystąpieniu podkreślił miejsce i rolę biblioteki w środowisku, różnorodną ofertę książnic satysfakcjonującą czytelników i mogącą przyciągnąć tych, których należy pozyskać. Zakończył hasłem "myśl globalnie, działaj lokalnie" widząc w tym największą rolę bibliotekarza.

H. Hollender podejmując problem stratyfikacji w zawodzie bibliotekarza podkreślił elementy destratyfikacji. Bibliotekarzy dzieli głęboka przepaść ekonomiczna, kwalifikacji, czynności bibliotecznych, a także prestiżu.

Wiele dykusji, zwłaszcza w kularach, wzbudził referat J. Maja. Autor negatywnie odniósł się do postaw bibliotekarzy usiłujących demonizować i opóźniać wykorzystanie nowych technologii w bibliotece. Stwierdził, iż trzon kadry bibliotecznej preferuje pracę spokojną, nieśpieszną i jest to konterfekt ogólnościatowy. Ponadto bibliotekarze są słabo wykształceni. Idea permanentnego kształcenia uważana jest za doskonały pomysł, o ile nie dotyczy bibliotekarzy osobiście. Komputeryzacja zaś to ciągle jeszcze sprawa ulegania modzie niż opracowania bilansu autentycznych potrzeb i kosztów. Przypomniał wypowiedziane przed ćwierćwieczem stwierdzenie A. Sitarskiej, że "skomputeryzowany bałagan nie przestaje być bałaganem". Jego zdaniem komputeryzacja w skali kraju wymaga pilnie organu koordynującego i kontrolującego. Potrzebę koordynacji wszystkich działań bibliotekarskich wszystkich typów bibliotek pokreślali wszyscy referenci. Polsce potrzebny jest spójny i funkcjonalny system biblioteczno-informacyjny oraz umocniona pozycja biblioteki. Ta ostatnia wymaga odpowiedniej zdaniem R. Cybułskiego strategii marketingowej, uznania priorytetu potrzeb użytkownika, który powinien być centralną postacią systemu bibliotecznego. Nie sposób zasygnalizować wszystkich poruszanych problemów konferencji. Organizatorzy zapowiedzieli, iż wszystkie referaty zostaną opublikowane. Będzie to okazją do bardziej wnikiwego spojrzenia na wszystkie poruszane kwestie nie tylko dla uczestników konferencji.

*Elżbieta Kampa
Przewodnicząca Zarządu Okręgu
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
w Opolu*

KALENDARZ ROCZNIC I OBCHODÓW
Przedstawiamy wybór rocznic, akcji i obchodów
na III kwartał 1997 r.

Rok 1997 ogłoszony
ROKIEM HYMNU NARODOWEGO

LIPIEC

1 VII Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości

1 VII Światowy Dzień Architektury

/120/ **2 VII 1877**

Ur. **Hermann Hesse**, pisarz niemiecki, laureat Nagrody Nobla
w 1946 roku; (zm. 9 VIII 1962)

/50/ **2 VII 1947**

Powołanie Rady Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa

/110/ **7 VII 1887**

Ur. **Marc Chagall**, malarz (zm. 1985)

11 VII Światowy Dzień Ludności

/60/ **11 VII 1973**

Zm. **George Gershwin**, kompozytor amerykański
(ur. 26 IX 1898)

/125/ **11 VII 1872**

Ur. **Jakub Kania**, uczestnik powstania śląskiego, działacz Związku Polaków w Niemczech, organizator ruchu kulturalnego i patriotycznego na Śląsku Opolskim, współorganizator Opolskiego Oddziału Związku Literatów Polskich. (zm. 3 XII 1957)

/105/ 12 VII 1892

Ur. Bruno Schulz, pisarz i grafik; (zm. 19 XI 1942)

/75/ 16 VII 1922

Podpisano w Katowicach Akt Pamiątkowy połączenia Górnego Śląska z Rzeczpospolitą

/20/ 17 VII 1977

Zm. Witold Małcużyński, pianista; (ur. 10 VIII 1914)

/200/ 20 VII 1797

Ur. Paweł Edmund Strzelecki, podróżnik, odkrywca, badacz Australii; (zm. 6 X 1873)

/200/ 20 VII 1797

Pierwsze publiczne wykonanie "Mazurka Dąbrowskiego" na Piazza Piccolo w Reggio

SIERPIEŃ

/100/ 2 VIII 1897

Zm. Adam Asnyk, poeta, dramaturg; (ur. 11 IX 1838)

/225/ 5 VIII 1772

I rozbiór Polski

/250/ 8 VIII 1747

Otwarcie w Warszawie Biblioteki Załuskich

10 VIII Dzień Przewodników i Ratowników Górskich

/15/ 13 VIII 1982

Zm. Adam Ważyk, poeta, prozaik, publicysta; (ur. 17 XI 1905)

/70/ 13 VIII 1927

**Zm. James Olivier Curwood, pisarz amerykański
(ur. 12 VI 1878)**

/130/ 14 VIII 1867

Ur. John Galsworthy, pisarz angielski, laureat Nagrody Nobla w 1932 r.; (zm. 31 I 1933)

/115/ 15 VIII 1882

Zm. Karol Miarka, działacz narodowy na Górnym Śląsku (ur. 22 X 1825)

15 VIII Dzień Wojska Polskiego

/60/ 18 VIII 1937

Ur. Edward Stachura, poeta, prozaik; (zm. 24 VII 1979)

/150/ 20 VIII 1847

Ur. Bolesław Prus, pisarz, publicysta; (zm. 19 V 1912)

/135/ 22 VIII 1862

Ur. Claude Debussy, kompozytor francuski; (zm. 25 III 1918)

23 VIII Święto Lotnictwa

/65/ 27 VIII 1922

Założenie Związku Polaków w Niemczech

/130/ 31 VIII 1867

Zm. Charles Baudelaire, poeta francuski; (ur. 9 IV 1821)

WRZESIEŃ

1 IX Międzynarodowy Dzień Pokoju
Rocznica wybuchu II wojny światowej (1939)

/90/ 4 IX 1907

Zm. Edward Grieg, kompozytor i pianista norweski (ur. 15 VI 1843)

16 IX Międzynarodowy Dzień Ochrony Warstwy Ozonowej

17 IX Dzień Sybiraka

/140/ 19 IX 1857

Zm. Karol Kurpiński, kompozytor; (ur. 6 III 1785)

/80/ 19 IX 1917

Zm. Jan Ligoń, pisarz ludowy, działacz kulturalny na Śląsku (ur. 27 XII 1851)

21 IX Światowy Dzień Choroby Alzheimerera

/100/ 25 IX 1897

Ur. William Faulkner, pisarz amerykański, laureat Nagrody Nobla w 1949 r.; (zm. 6 VII 1962)

/105/ 26 IX 1892

Ur. Marina Cwietajewa, poetka rosyjska; (zm. 31 VIII 1941)

/80/ 27 IX 1917

Zm. Edgar Degas, francuski malarz i grafik; (ur. 19 VII 1834)

27 IX Międzynarodowy Dzień Turystyki

/90/ 28 IX 1902

Zm. Emile Zola, pisarz francuski; (ur. 2IV 1840)

/250/ 29 IX 1747

Ur. Józef Wybicki, działacz polityczny, publicysta, dramatopisarz, autor hymnu narodowego (zm. 19 III 1822)

/160/ 29 IX 1837

Ur. Michał Bałucki, powieściopisarz, dramaturg; (zm. 17 X 1901)

